

Letnik XII,
številka 1
(februar 2023)

Nebulae

revija za sodobno književnost

KAZALO

PROZA	3
Ana Jarc	4
<i>Kos pohištva</i>	4
Nataša Skušek	9
<i>Zaobljuba</i>	9
Vida in Matjaž Voglar	10
<i>Najljubša knjiga (odlomek iz romana)</i>	10
POEZIJA	17
Ana Hudobivnik	18
Dominik Lenarčič	19
<i>Ponovno odprtje</i>	19
Katarina Cardona	20
<i>Manija</i>	20
DELAVNICA KREATIVNEGA PISANJA Z LEONORO FLIS	21
Alenka Zdešar	23
<i>Bela omama</i>	23
Anamarija Zala Hajdin	35
<i>Spomini Aurelije Tomc</i>	35
Ana Španovič	41
<i>Dekle, ki je postalo drevo</i>	41
Dragan Mitić	47
<i>Dva kralja</i>	47
Tedej Batis	51
<i>Konec sveta</i>	51
Neža Kernel	55
<i>Naravnost po levi</i>	55
Urška Vesel	64
<i>Z druge perspektive</i>	64

PROZA

Ana Jarc

Kos pohištva

V množici ljudi je nisi takoj opazil. Vse se je premikalo, vzklikalo, vrvelo – ulica je bila polna življenja. Večinoma je šlo za turiste, ki so se izdajali s fotoaparati in počasno hojo, ki je domačine spravljala ob živce. Veliko signalov, veliko motenj. Nisi je zlahka opazil; da bi jo ulovil s pogledom, ni bilo priporočljivo natančno prečesati množice, ampak enostavno počakati, da te je v kotičku očesa pričelo nekaj motiti. Zaupati si moral svoji intuiciji in ji pustiti, da ti jo pokaže. Po nekaj minutah bi ti moralo uspeti.

Kar naenkrat je postala opazna. Tako zelo opazna, da se vprašaš, kako neki je nisi že prej zagledal. Stala je pri miru. Ni bila edina, ki ni hodila, a bila je edina, ki je stala tako zelo pri miru, da bi lahko bila kos pohištva. Ljudje so hodili, tekli ali se vozili mimo s kolesi, skiroji in občasno celo motorji, ona pa se je komaj premaknila. Štrlela je iz množice kot temna packa na beli srajci.

Betonska stena, proti kateri je bila obrnjena, je bila popisana z grafiti in polepljena s plakati. Od tako daleč ni bilo videti, kaj natanko tam počne; občuduje grafite, bere koncertne datume? Od zadaj je imela dolge rjave kodre, ki so delovali neurejeni, kot da bi že zelo dolgo bila naokoli po opravkih. Oblečena je bila v temnomodro krilo, ki ji je segalo nekje do meč in kavbojske škornje, ki so se končali tam, kjer se je krilo začelo. Imela je nahrbtnik, ki so ga lasje popolnoma prekrivali; nemogoče je bilo razločiti znamko ali vsaj barvo. Tvoj pogled se k njej vrača že nekaj minut, a še vedno ni z ničemer pokazala, da ni kos pohištva.

Če bi prišel bližje, če bi lahko pogledal skozi betonsko steno in se ji zazrl v obraz, bi videl, da je ženska živa; vsake toliko je pomežiknila. Ni delovalo, da bi brala ali da bi sploh kaj gledala. Njen obraz je bil na nek način trd, mogoče zato, ker se, razen vek, ni premikal. Je stiskala čeljust? Je bila žalostna? Razburjena? Vsekakor ni bila razposajena kot večina turistov.

Kako dolgo že se ni premaknila?

Nekje je zapiskal telefon in ženska se je zdrznila. Urok okamenelosti je v hipu bil preklican. Z rokami se je dotaknila oči in jih nato pridržala pred sabo, kot da bi preverila, če je jokala. Blazinice prstov so bile suhe. Je bila s tem zadovoljna? Z ramen si je nato stresla nahrbtnik (zelene barve, cenena znamka) in segla po telefonu, ki je že kar nekaj sekund vztrajno zvonil.

Ni pogledala klicatelja, a vseeno samozavestno dahnila: »Mama?« Njen glas se je komaj opazno zatresel, kot da bi komaj čakala na njen klic.

»Živijoo,« bi slišal odgovor na drugi strani, če bi uho pritisnil tik ob njeno lice (ulica je bila precej glasna). »Kako je moja mala popotnica?«

»Nisem tako mala,« se je poskušala nasmehnuti. Pogled je usmerila v plakat izgubljenega psa. Bil je pudelj ali nekaj podobnega. Majhen, s kodrastim kožuhom, podobnega odtenka kot njeni lasje.

»Kako je mesto? Se znajdeš?«

Ženska se je ozrla okrog sebe, kot da bi pričakovala, da bo zagledala odgovor.

»J-ja, še kar, danes se sprehajam. Arhitektura je res nekaj posebnega. Zjutraj sem bila v muzeju moderne umetnosti in ...«

»Moderne umetnosti? Nisi tam bila že včeraj?« Mamin glas je deloval nekoliko oddaljeno in zadušeno. Če bi pogledal skozi ekran telefona, bi videl, da jo je dala na zvočnik, saj pospravlja stanovanje.

»Ja, seveda, včeraj, pozabila sem, da sva govorili ... danes sem šla v podoben muzej, ni bil ... no ...«

»Kako si z denarjem? Te vstopnine morajo biti visoke, saj boš povedala, če štipendija ne bo dovolj, hm?«

»Seveda, hvala, mama.«

»Kako so predavanja? Si že koga spoznala?«

Za trenutek se je zdelo, da je spet otrdela; nekaj sekund niti pomežiknila ni. Pogled je zavrtala v izgubljenega psa, kot da ga misli najti.

»Ljubica?«

»Ja, imeli smo orientacijo, spoznala sem nekaj ljudi.«

»Ooo, kako lepo!« je zagrulila mama in slišati je bila resnično zadovoljna. Naprava je nato spustila neprijeten zvok in z žensko sta se morala odmakniti

od vira statike. Auč. »Oprosti, telefon je padel po tleh. Koga si rekla, da si spoznala?«

»Ja ... no, enemu je bilo ime Birillo,« je rekla ženska in nato nežno trčila s čelom v plakat s pudljem, kot da bi stavek obžalovala v trenutku, ko so besede zapustile njena usta.

»Kako nenavadno ime! Je Italijan?«

»Mama, moram iti, govorilne ure imam ob petih in ...«

»Seveda, seveda! Pozdravi sošolce! Uživaj!«

»Bom, hvala, adijo, mama.«

Še vedno je s čelom slonela na plakatu. V roki je ohlapno držala telefon. Kotički njenih oči so delovali sumljivo vlažni. Prej je bila videti vesela maminega klica. Kaj se je zgodilo?

Globoko je vzdihnila, nekoliko trše prijela za telefon in se končno odlepila od stene.

Odhaja. Bi ji rad sledil?

Sprehodita se do konca prometne ulice. Njena hoja je počasna kot hoja turista, a nikamor se ne ozira in ničesar ne občuduje. Predse gleda, stiska telefon in po vsej verjetnosti zadržuje solze. Ji je ulica znana? Koliko časa je že tukaj? Se je izgubila? Najbrž ne, telefon deluje.

Na razpotju se končno ozre okrog sebe. Preučuje levo, potem desno stran. Njene oči so široko razprte, nosnice razširjenje. Spet deluje, kot da se bo izklopila, postala kos pohištva.

Po nekaj sekundah pa se odloči in zakoraka na levo. Videti je zadovoljna s svojo odločitvijo. Koraka, kot da ve, kam gre.

A že pri naslednjem križišču se igra ponovi. Panika v njenih očeh, otrdelost. Tokrat traja dlje. Bo zamudila na govorilne ure? Zakaj ne pogleda na telefon?

»Muoviti, ragazza.«

Starec, ki jo je opomnil, da povzročča gnečo na pločniku, ni bil pretirano jezen in tudi strašljiv ne, a ženska ga je pogledala, kot da bi ji zagrozil z nožem. Ga je razumela? Je bilo to sploh važno? Vsa njena čustva zadnjih

nekaj minut so se hkrati pokazala na njenem obrazu, zdaj spačenem do nerazpoznavnosti. Bila je videti kot žival. Na smrt prestrašena žival.

Planila je čez cesto kljub rdečem semaforju. Nisi želel tvegati prometne nesreče, zato si počakal na zeleno. In upal, da jo boš znova našel.

Sedela je v baru na vogalu ulice. Minuto ali dve pred tem je bila videti na robu paničnega napada. Tekla je čez cesto. Zdaj je mirno sedela za mizo za dva, s hrbtom obrnjena proti ulici. Ogledovala si je list s pijačami. Kot da čaka prijatelja, kot da je tam že nekaj časa. A bila je ona. Modra obleka, kavbojski škornji. Poleg nje je na stolu počival njen cenen zeleni nahrbtnik.

Če bi položil nahrbtnik kam drugam in sedel poleg nje, bi od blizu lahko opazil dviganje in spuščanje njenega prsnega koša, ki je pričalo o šprintu. Na njenem obrazu pa ni bilo nobene sledi panike. Brala je karto s pozornostjo resnega študenta, ki bo kasneje o njem izprašan.

Prišel je natak in ženska je izgubila nekaj hladnosti, ki jo je izžarevala. Še enkrat je preletela list s pijačami, a tako hitro, da prav gotovo ni ničesar zares prebrala. Potrebovala je več časa.

»Espresso,« je nato odločno rekla in natak se je namuznil. Njena ramena so se komaj opazno sključila.

Ni želela espressa. Hotela je sok ali kaj podobnega, a zmanjkalo ji je časa, da bi pogovor zvadila v glavi. Tega ni bilo težko razbrati iz njene mimike. Štrmela je v nedotaknjen espresso že dobrih pet minut. Jeza, žalost, razočaranje, sram. Zmeraj lažje si jo prebral.

V zvoniku je ura odbila peto. Ni se premaknila, sploh z ničemer pokazala, da bi ji to kaj pomenilo. Morda je pozabila, morda ni hotela iti. Še najverjetneje pa je bilo, da si je govorilne ure izmislila.

Plačala je espresso in ga nato spila v enem samem hitrem požirku. Ni se skremžila.

Tokrat na njeni poti ni bilo postankov in napadov anksioznosti. Hodila je hitro, z namenom. Vijugala je med ulicami, ki jih je očitno vsaj malo poznala.

Spet si jo izgubil. Šla je mimo avtobusne postaje, ko si jo nazadnje videl. Je skočila na avtobus?

Napeto češeš množico ljudi. Njena modra obleka bi morala biti precej opazna. Potem se sprostiš, zaupaš intuiciji, a očitno ne stoji več pri miru. Ne najdeš je več.

Razočarano se ozreš okrog sebe. Nisi nameraval ostati sam s svojimi mislimi. Kje je ženska?

Zagledaš drevesa in se odločiš, da se boš skrila v park.

Prijeten dan je za preživljanje časa v parku. Majhen je, rahlo skrit; ljudi je vedno povsod preveč, a še vedno je lepo. Zvok fontane te pomiri. Sedeš na klopi in opazuješ turiste in sprehajalce s psi.

»Se ti ne zdi tisti pes znan?«

Zdrzneš se. Poleg tebe sedi ženska. Z brado sloni na svojem zelenem nahrbtniku. Objokana je, a tega očitno sploh ne opazi. Pogleda te v oči in znova pokaže nekam proti fontani.

Izza nje se prikaže ljubek kužek, pudelj ali nekaj podobnega. Proti tebi gre. Ne maraš psov. Zakaj ni na vrvici?

»On je, s plakata, to je Birillo!«

Pes obstane pred tabo. Iz ust mu moli jezik in pričakujoče te opazuje.

»Daj, poglej, kaj mu piše na ovratnici.«

Res mu je ime Birillo. Poleg imena je tudi številka lastnika.

»Poklicati bi jih moral.«

»Ne govorim italijansko.«

A ženske ni več tam.

Strmiš v prazen prostor na klopi, kjer bi morala sedeti ženska, in se vprašaš, če ne projiciraš mogoče svojih težav na kos pohištva.

Pes zalaja. Rad bi šel domov.

Nataša Skušek

Zaobljuba

Ko sem bila majhna, so mi jih zašili. Spomnim se, da sem bila zaradi tega togotna in sem se jokala. Tolažili so me, da bo do poroke že vse dobro, zato sem se hotela čim prej poročiti.

Temu se je moja mama vedno zelo smejala, ko pa sem rekla, da ne bom imela otrok, je utihnila.

Če jo zdaj vprašam, zakaj so me mučili, zanika. Verjetno se ne spomni več, jaz pa mislim, da so pretiravali s higieno. Otroci vse pobirajo, kamne, papir, smeti, in shranjujejo, potem pa roke v usta. Dobijo gliste, nato pa še starši. V pralnem stroju se kamenčki zataknejo in pokvarijo boben. Papirnati robčki razpadejo na milijon koščkov in se polepijo po perilu.

Ne vem točno, kdaj sem ugotovila, da jih lahko razparam in od takrat nimam več obleke, ki bi bila brez njih. Tudi moja poročna jih bo imela, pa naj mi še tako govorijo, da se zaradi tega ne bo lepo prilegala telesu. Obleka bo bela, razkošna in komot in vsak trenutek bom imela možnost shraniti telefon, cigarete in ključe od avta, pa kondome.

Vida in Matjaž Voglar

Najljubša knjiga (odlomek iz romana)

Enaindvajsetletna kneginja Ema Lubomiska se je izčrpano prekladala po domačem dvorcu. Iz pepelnika se je sukljal dim cigarete, knežna pa si je s tresočimi rokami mešala *Bloody Mary*.

Mati jo je zalotila ravno v trenutku, ko je k paradiznikovemu soku prilivala vodko: »Dan boš začela z alkoholom?! Imaš kake posebne probleme, Ema? Kot bi ti hudič jahal na hrbtu!«

Ko bi mi vsaj, izredno prijetno je!

Ema je zavzdihnila: »Mati vedo, da je študentsko življenje naporno. Samo pikec žganja rabim, da pridem k sebi.«

A neprijetnih presenečenj za kneginjo mater še ni bilo konec: iz Eminega kopalnega plašča je strmelo vanjo več svežih cucflekov.

»Kaj imaš na vratu, Ema?!« je Helena odmaknila hčerini ovrtnik.

»Nič nimam, mati si samo umišljajo,« je hladnokrvno odvrnila Ema.

Mati se je naredila, da je preslišala zafrkljivi odgovor: »Kaj misliš zdaj početi? Boš res delala?«

»*Szlachta nie pracuje*,¹ a vseeno ima dolžnosti do ljudstva,« je skomignila Ema. »Ker trenutno ni prilike, da bi vodila huzarski prapor v naskok, bom pač zdravnica. Novembra začnem s sekundariatom.«

»Ob sedmih gremo k maši v nadkatedralo k Svetemu Janezu,« je mati še v tretje premenjala temo.

»Ne bom šla,« je zamomljala Ema s polnimi usti nasoljene kumarice. »Zmenjena sem.«

»Kako, prosim?!« je vzrojila mati. »S kom?!«

»Moja stvar. Njihovo materinsko visočanstvo naj blagovolijo upoštevati, da sem polnoletna.«

¹ Poljsko: šlahta [poljsko plemstvo] ne dela

Ema je naredila nekaj požirkov slanice iz kozarca kumaric, nato pa s koktajlom in cigareto odkorakala v svoje sobane.

Ko je Ema pri kraljevski palači stopila iz taksija, jo je za hip obšla panika. *Kaj, če ga ne bo?! Se je včeraj samo šalil ... Ali, še huje, kaj, če sem bila tako zadeta, da sem vse skupaj nahalucinirala?!*

Morala se je obvladati, da ni stekla proti parku. V ogledalcu je preverila ličilo, za katerega je porabila debelo uro, si popravila lase in ležerno odkorakala po peščeni potki kot naključna sprehajalka.

A ko je ob okrogli fontani uzrla visokega mladeniča v črnem bekešu, ki naslanjajoč se na sprehajalno palico zamišljeno zre proti vrtovom spodaj, je pozabila na pritikajoče ji dostojanstvo in se pognala v tek.

Tudi Aleksander je, ko je opazil Emo, pohitel proti njej.

Ema mu je planila okoli vratu, knez pa jo je spretno prestregel, vzdignil in zavrtel, preden so se njune ustnice zlile v divjem ljubljenju.

Naposled se je zadihana Ema spet spustila na trdna tla, si popravila razlizano šminko in se zazrla v Aleksa. Ki jo je nekaj dolgih sekund požiral z očmi: »Milostljiva, v jarki sončni svetlobi ste še prelestnejši kot v mesečinil!«

Res je bila Ema v kratkem usnjenem krilcu in pičlo pokrivnem životcu iz črnih čipk izredno mikavna. Njene oči barve zamrznjenega severnega morja, presvetljenega z redkimi žarki zimskega sonca, so se izpod peresastih umetnih trepalnic zavrtale v sogovornika z mešanico otroške zvedavosti in hetmanske trdote, ki jo je mehčala sanjava otožnost.

Po še nekaj medsebojnega občudovanja je Ema zopet objela Aleksa: »Ne morem se upreti vašim hladnim ustnicam. Z vami bi gorela v plamenih strasti!«

»Najina usoda je zapisana s krvjo na deviškem pergamentu,« je dahnil knez, nato pa se vnovič potopil v Emina usteca.

»Vaše začetnice bom vgravirala v smaragd, rubin in obsidian,« je zašepetala Ema.

Ko sta za prvo silo potešila potrebo po izmenjavi sline, sta ure brezciljno postopala po grajskem parku, se vmes nadolgo poljubljala, mečkala, zvirala en po drugem (no, predvsem Ema po Aleksu), da se je prenekateri starejši obiskovalec sitno mrščil, in klepetala o vsem, česar si včeraj nista utegnila povedati.

Sedla sta na klopco, Ema je položila Aleksu v naročje nožici v mrežastih najlonkah in sandalih z visokimi platformami ter vprašala: »S čim pa je sicer zapolnjeno vaše življenje, knez, kadar ravno ne tratite časa po sumljivih nočnih lokalih z novopečenimi zdravnicami?«

»Razmišljam. Lahko bi se reklo, da tudi študiram,« je odgovoril Aleksander in ponudil Emi cigarete v zlati cigaretnici. »Matematiko in strojno inženirstvo. Sam, na fakulteto hodim le na izpite, da se nekoliko orientiram, ali gredo moja raziskovanja v pravo smer.«

»Kateri letnik?«

»Začel sem četrtega. No, dosti časa prebijem pri urjenju z lokom, sulico in sabljo, tudi z rejo psov se nekoliko ukvarjam,« je nadaljeval Aleks. »Na enem od posestev, v Mazuriji blizu Ostroke, gradim dvorec. Tisti kraji so mi všeč, dober lov je, jeleni, medvedi, tudi los se najde. Nekoč vas popeljem tjakaj, milostljiva.«

»... Katera je vaša najljubša knjiga, presvitla knežna?«

»*Die Technik der Knochenbruchbehandlung* od Lorenza Böhlerja. Imam vse izdaje od leta 1929 do 1996. In vaša?« je Ema nedolžno skomignila.

»*Enciklopedični matematični priročnik Bronštejna in Semendjajeva.*«

Ema se je zasmejala: »Tudi jaz sem se v gimnaziji piflala po *Bronštejnu*. Baje je tip nečak od Trockega.«

»Kaj pa od drugih knjig, ne strokovnih?«

»Z ognjem in mečem,« je hitro odgovorila Ema, malce pomolčala in dodala:

»Pa *Grimorium Verum*.«

»Ah, kako prav imate, milostljiva,« se je razveselil Aleks in zaljubljeno stisnil Emo v svoj žametni, po Penhaligonovem Blenheim Bouquetu dišeči objem.

»Takisto ena mojih ljubših, čeprav imam še raje *Satansko biblijo*.«

»V otroštvu se mi je primerilo tole ...« je začela Ema, ko je zajela sapo po seansi ognjevitega zalizovanja z Aleksom.

... Enajstletna Ema je z rokami v žepih korakala iz šole Nazareških sester proti domu. Brez prijateljic, ki jih v tej šoli nikoli ni imela. Dva koraka za njo je stopala njena gardedama – redovnica Eustachia, noseč Emino torbo. Emina mati jo je le nekaj dni po prigodi z železnico in Mladeničem z mnogimi imeni zadolžila, da spremlja Emo na vsakem koraku.

Nenadoma se iz množice mimoidočih izlušči visok mladenič. Pomežikne Emi s črnim levim očesom in nato še z magmatsko rdečim desnim.

Ema zažari in mu steče v objem.

Nuna grozeče-svareče-proseče zakraka za njo, izpusti torbo in z obema rokama zgrabi velik srebrn križ, ki ji binglja okoli vratu.

Temni mladenič na hitro dvigne Emo, se podrgne s svojim nosom ob njenega in ji zašepče: »Danes nimava časa. Steci v Nowomiejsko ulico, tam je antikvariat. Takoj boš našla.«

Ema ne zine ne bele ne črne, ampak se požene v tek, preriva se s komolci med množico in ponikne v stranski uličici.

Nuna se dere, skuša steči, vendar prehitro izgubi samovoljno smrklo z vidika.

Ema se je umaknila v vežo, si zapela plašč, s prsti poravnala zmršene lase in malce počakala. Previdno je poškilila, ali se kje ne potika prislutna Eustachia.

Nato je vstopila v antikvariat.

Ne da bi razmišljala, je odločno pokazala na staro knjigo tankih lesenih, s črnim usnjem preoblečenih platnic s srebrnimi zapenjalnimi trakovi.

Antikvar s štrenasto sivo brado, drobnimi naočniki in starinsko žametno čepico je za hip okleval, nato pa počasi vzel knjigo s police, ves čas strmeč v Emine žgoče ledene oči. Vzdignil je kodeks pred prsi in prekrižal roki čezenj, kot bi se hotel s knjigo zaščititi pred malo deklico.

»Ta knjiga ni zate, punčka,« je prestrašeno dejal.

»Hočem jo,« je tiho, a neomajno dejala Ema.

»Zelo je draga. Pet tisoč zlotov stane.«

»Imam denar,« je Ema segla v žep, potegnila – še sama nekolikanj presenečena – pest cekinov in jih glasno vsula na pult.

Ko se je knjiga znašla v njenih rokah, jo je zatlačila pod plašč in se odpravila v gosteči se, megleneči predbožični mrak.

Doma je knjigo skrbno zamotala v kos bele svile, jo skrila pod žimnico, nato pa se nedolžno povešajoč pogled javila materi.

»... Zakaj si pobegnila sestri Eustachii?! Kam si šla, zakaj?!«

»Mati vedo, da mi ni všeč, da se me Eustachia ves čas drži kot gnida. V šoli se norčujejo iz mene,« je skomignila Ema. »Hotela sem biti malo sama, to je vse. Mati naj se zategadelj ne jezijo.«

Še dolgo je kneginja Helena mali knežni Emi brala levite. A četudi je pegasta, zakrknjeno izpod čela pogledujoča deklica prikimavala in izjavljala kesanje ter obžalovanje, je mati zaslutila, da se hčerke nič ne prime.

Ko so vsi zaspali, je Ema privlekla knjigo izpod vzmetnice in pričela brati v soju žepne svetilke. Bila je, kot je bralec gotovo že uganil, *Pravi Grimorij*, čarovniški katekizem, cvetober urokov, misal črne magije.

»... O, lahko si predstavljam vaše vznemirjenje,« je prikimal Aleks in navdušeno božal Emine noge. »Tudi meni so se s to knjigo odstrla neskončna obzorja! Kateri je bil prvi urok, ki ste ga izvedli?«

»Sestrični sem ozdravila mačko. Priklicala sem Heramaela, s soljo in pepelom vrbovih listov. Že v šestem poskusu,« se je pohvalila Ema. »Ampak čez leto dni jo je povozil avto ... Mačko, ne sestrično. Skušala sem jo oživiti, pa mi ni ratalo ...«

»Pri vseh peklenških legijah, pa ne, da ste hoteli obrniti tok Stiksa in Aherona?!« se je zgrozil Aleks ...

... Dvanajstletna Ema je okoli grobka mačke Ifigenije pod stoletno lipo na posestvu tete Kristine Liberate, poročene Podbrzeske, z grbom *Merjasca*, nedaleč od Sandomierza, pazljivo razporedila enajst kačjih kož. Po *Grimoriju* bi jih moralo biti dvanajst, a malce neučakani najstnici se je zdelo, da bo tudi tako v redu. Mednje je izmenoma polagala blagoslovljene hostije (ki jih je minulo noč ukradla v grajski kapeli), premazane z mačjo menstrualno krvjo, in cvetove rumenih žametnic.

Nato se je vzravnala, iz žepa potegnila dve fioli, dela vsako v eno roko in ju hkrati odprla s palcema. Iz ene je na grob počasi zlila tekočino, iz druge srebrnkast prašek. Sestavo obeh snovi bomo bralcem zamolčali iz razlogov, ki sledijo čez nekaj trenutkov.

Med stresanjem oziroma zlivanjem je Ema mrmrala zarotitveni obrazec. Nebo se je hipoma zmračilo, potegnil je silovit piš, takoj nato pa je zagrmelo, kot bi na vrt priletela granata velikega kalibra.

Emo odnese več metrov stran, jo trešči ob leseni zid vrtno klonice, lipa in mačji grob pa izgineta v krogli bučečih plamenov.

Ema počasi, nejeverno in boleče skuša odpreti oči. Črnelasi mladenič ji nežno odmakne lase z obraza: »Ljuba moja, zmanjšal sem učinek, kolikor sem mogel ... Anhmat je mnogo prezahteven urok za začetnike, pravzaprav

za skoraj kogarkoli. In cena, ki jo mora plačati človek, ki ga uspe izvesti, je strašna ... Nikar ga več ne poskušaj, nisi Izida.«

Ema mežika v slepeče sonce. Nekdo se sklanja nadnjo in se histerično dere. Poleg tete se prikaže še materina plavolasa glava: »Ema, Ema, me slišiš?! Kaj, za božjo voljo, si naredila?!«

»Ne spomnim se, najbrž sem z drevesa padla,« mukoma izdavi Ema.

»Ampak saj ni drevesa ...!« zgroženo zacvili teta Kristina.

Mogočna lipa, ki so jo stežka objeli trije možje, je raztreščena v kup osmojenih trsk. Na mestu, kjer je bil Ifigenijin grob, zija več metrov globok krater.

»Strela?« nejeverno ugiba mati.

»Strela z jasnega?!« se začudi Kristina.

»Kaj pa bi drugega lahko bilo? Ruska raketa?« skomigne mati.

»Kaj pa, če je hudičevo delo?« se vmeša Robert.

Mati se nehote strese, se za vsak primer pokriža, nato pa se zopet posveti hčerki. Ki jo je odnesla z zlomljeno roko in nekaj manjšimi opeklinami.

»... O, vsemogočni Lucifer, kneginja, neznansko srečo ste imeli!« je zastokal Aleksander in Emo zaščitniško objel.

»To me je izučilo,« je priznala Ema. »Odsihmal sem bolj previdna. Čeprav še vedno mislim, da je bila težava, ker sem imela le enajst kačjih kož; če bi jih bilo dvanajst, bi mi nemara uspelo.«

POEZIJA

Ana Hudobivnik

kdor je mački poskušal
odgrizniti rep
se prav zagotovo spominja
kako sva skupaj
po rosnih cestih
v salonarjih z odlomljeno peto
skakala prekmalu je
bilo sonce še ni vzšlo
in rosa se je že skoraj
spremenila v

slinaste

mastne

polže

Dominik Lenarčič

Ponovno odprtje

V pravkar prezračeno dvorano
se zgrnejo prikazni iz blaga
in cevki.

Na zidove najprej obesijo stare portrete,
potem pa vzamejo stole
in se usedejo v krog.

Cel dan si nato podajajo
žogo iz bodic.

Smrt naj bi jih rešila
zemeljskih tegob,
a ko sem jih vprašal,
če se zdaj čutijo svobodne,
so mi pokazale jezik.

Menda zaradi bolezni
ne okušajo več.

Katarina Cardona

Manija

Puhasta teleščka si tlačim
v grlo
v ustno votlino
pod zobe

goltam
zrak

po nebu vlečem jezik

polizala bom vso to modrino
požrla bom vse oblake

////////////////////////////////////

PO MANIJI

Na morsko dno sem odložila razbarvane oči.
V temo.
V hlad.
Nekaj plava okoli mene.
Preutrujena sem za strah.

////////////////////////////////////

KAR VEDO OSTALI

Raztrganine življenja
se vlečejo za menoj;
neomajnost odmrlih začetkov
in gnijočih koncev.
Vse mi je že v napoto.
Prosila bi le
gladkost kože in tisto
kar vedo ostali.

PROZA

DELAVNICA

KREATIVNEGA

PISANJA

Z LEONORO FLIS

Delavnica kreativnega pisanja je potekala v mesecu decembru 2022 in v januarju 2023. Pripravili in izvedli smo jo v Knjižnici Otona Župančiča v Ljubljani. Že nekaj let oblikujem in vodim delavnice, ki se osredotočajo na kratko zgodbo. Tokrat je bilo v skupini osem udeležencev in udeleženk, nekateri z nekaj prakse, drugi začetniki v pisanju leposlovja. Skupina je bila starostno raznolika in prav to je pripomoglo k prepletu različnih videnj, razumevanj in interpretacij zapisanega. Na delavnicah imamo namreč prakso, ki bi jo morda lahko opisali kot »vsi o vseh ali vsi za vse«. Vsi namreč sproti komentiramo zapise vseh in tako se nabirajo dragoceni vpogledi in ideje. Nabrali smo naše zgodbe. Veselo branje.

Leonora Flis

Alenka Zdešar

Bela omama

Pesek na dovozu pritajeno zaječi vsakokrat, ko nogi stopita v korak. Dovoz je dolg in se rahlo vzpenja, avto sta pustila prav na začetku. V poltemi se bližata razsvetljeni hiši z velikimi okni. Med povešavim gabrom na desni in dvema pasjima utama na levi se dovoz zoži v tlakovano potko, ki vodi do vhoda. Laježa ni, očitno sta tudi psa povabljeni na večerjo. Sara od včerajšnjega večera, od ene same minute v vesolju časa, več ne ve, ali je nemir v njej zgolj trenutno stanje ali pa je že kar hudo z njo. Se ji dogaja nekaj res velikega ali le sanja. Edino, kar se v tem trenutku zdi resnično in prav, je njena roka v njegovi.

Prvič v življenju ji njen predalčkasti um ne more dati odgovorov. Glasovi, pričakovanja, podobe silijo eden čez drugega. Da bi v pretekli noči upočasnila vrtiljak v glavi, se je domislila tehnike, ki človeku pomaga zaspati. Osredotočiti se je potrebno na dogodke minulega dne, jih po vrsti premisliti in nekje na tej poti te zmanjka. Hlastala je za bežečimi prizori preteklih mesecev, precej neuspešno, občasno je čutila le vrtoglavico. Šele v dopoldanski dremavici misli vendarle postanejo njene družabnice in dobro se spominja svojega prihoda, ko je po dveh dneh potovanja prispela sem, v svetovno mormonsko prestolnico ob Veliko slano jezero.

Ko s tesno prepletenimi prsti zreta v zvonec, ne govorita. Sara zavezniško stisne njegovo dlan in Joshua stegne levo roko. Prižge se svetilka nad vrati in hip za tem se odprejo.

Ko je Sara začetek lanskega leta dobila službo, v kateri se je dobro počutila, je bila zadovoljna. Nekaj mesecev kasneje je spoznala informatika Davida. V njuni zvezi ni šlo brez težav, a sta jih uspela spriti reševati, zato se ji je zdelo, da lahko razmišlja o stabilni prihodnosti. Vse skupaj je jemala za dosežek, saj spada v pleme, pri katerem sanje o širjavah in daljavah nenehno latentno zorijo. V študentskih časih jo je večkrat odneslo po svetu in na ta račun se je zavlekel tudi študij prava, a bilo je vredno. Ponudbo za delo v ameriškem Utahu, ki se je oktobra znašla med sporočili, bi skoraj spregledala. Nanjo jo je opozorila prijateljica, s katero sta pred desetimi leti skupaj živeli in poučevali smučanje v Koloradu. Večkrat jo je morala prebrati. Za pripravljane prispevkov o smučarskih središčih so ponujali kritje stroškov in zelo spodobno plačilo. Kot bi nekdo poslušal govorico njenega srca. Smučanje je njena velika ljubezen. Ko se belina in modrina združita v najljubše igrišče, se še vedno zgodi čarovnija. Srce vztrepeta, utrip napolni prsi skoraj do bolečine in ko se zlije z mehko gibanja, srce vsakokrat poleti v svobodo.

Rada je imela svoje delo, vendar, ko človek sledi svojim strastem, ko se mu pred očmi uresničujejo sanje, ga nekaj neustavljivo žene. Z dilemo je opravila, ko se je v firmi dogovorila za neplačano odsotnost, a z jasnim sporočilom, da jo delovno mesto morda ne bo čakalo. Z Davidom se bosta lahko slišala vsak večer, se marsikaj pogovorila in ohranjala bližino. Hkrati se je zavedala, da bo njena odsotnost preizkus za njuno zvezo. Prijatelji in znanci so večina menili, da je pogumno, a tudi precej tvegano, kar počne, ona pa je bila prepričana, da bi delo sprejela tudi, če ji zanj ne bi plačali. Sledilo je nekaj mailov, bi se je spremenil v bo in trimesečna pogodba je bila podpisana.

V poznih večernih urah ji je taksist pomagal privleči torbe skozi vrata bara, saj ni želela, da bi jo zapustile že prvi večer, ali da bi jih zunaj pri petnajst pod

ničlo morda celo zeblo. Michael je sedel ob šanku, skrajno levo, s hrbtom proti vratom. V sedlu, tako kot je napisal. Sicer bi ga težko prepoznala. Čeprav sta stik v povezanem svetu zlahka ohranila, je minilo že veliko let, odkar sta preplesala en zimski večer. Iskrena hvaležnost jo je preplavila, ko ji je napisal, da mu vožnja iz severnega Wyominga ne bo odveč, da jo bo počakal in pospremil k prijateljem, kjer ji je za tri mesece priskrbel ugodno bivališče.

Z visokimi gorami, nacionalnimi parki, vročino in mrazom ter nenavadnimi zakoni je Utah malce poseben. Ima skoraj ničelno toleranco do alkohola in v trgovinah z živili ga ni moč kupiti. Kot velik vinoljub bo morala misliti na to. Je dom tisočem hektarjem smučarskega terena in prepričana je bila, da je točno tam, kjer mora biti. V gorah je bilo že poltretji meter snega in napoved za prihodnje dni je bila zelo snežena. Kot marsikatero smučarsko središče v osrčju Skalnega gorovja tudi *Salt Lake City* temelji na rudarski preteklosti. Po olimpijskih igrah leta 2002 pa je zagnalo močan turistični razvoj, predvsem na področju smučanja in kolesarjenja. Bil je božični čas in veselila se je življenja na obrobju tega samosvojega mesta.

Zrak v baru je bil napolnjen z živo glasbo. Ko se je prebijala do barskih stolčkov s sedali v obliki konjskih sedel, je čutila naraščajoče vznemirjenje. Michael je zavzeto klepetal z nekom poleg sebe. Ko se je nežno dotaknila njegove rame, se je hipoma obrnil in zarežal na vsa usta.

»Tukaj si!« je skočil iz sedla in jo močno objel. »Kako si potovala? Da si te ogledam. Nič se nisi spremenila,« jo je dvignil in prestavil na plesišče.

»Tudi ti se nisi,« je komaj prišla do besede. *S tem klobukom še vedno spominjaš na šerifa.*

»Kje imaš prtljago?« jo je zavrtel v ritmu glasbe. Sara je pokazala v kot. Zelo ga je bila vesela in se hkrati spomnila, da njegovo navdušenje lahko postane tudi naporno. Šele v zgodnjih jutranjih urah se je spet ozrla proti torbam. Preplavila jo je neizmerna utrujenost in med vožnjo do novega doma ni mogla več slediti besedam, ki so prihajale s sosednjega sedeža.

Michael je prespal pri prijatelju in preden je odšel, mu je morala obljubiti, da ga bo redno obveščala, kako ji gre. »Vsekakor računaj, da prideš tudi k nam. Yellowstone pozimi je nekaj, česar ne smeš zamuditi,« je hitel, »jahalno opremo imaš s seboj?« Sara je napol budna mehansko prikimavala in mu mahala, saj je že sedel v velikem terencu, pri katerem je človek dobil občutek, da ga bo pohrustal.

Z dobro podporo novih sodelavcev se je Sara hitro znašla in januar je minil, kot bi mignil. Z delom je začela na bližnjih smučiščih, ki so v eni uri dostopna z javnim prevozom. Zapadlo je nedoumljivih devet metrov pršiča in ni bilo še konec. Slogana, *The Gratest Snow on Earth* in *Snow Like a Powder*, s katerima Utah trži zimska središča, sta se razkošno potrjevala.

Da ne boš pozabila jahalne opreme, ko prideš na obisk! ji je Michael napisal že tretjič v enem mesecu. Včasih se mu mora smejati. Srčen fant je, ki mu jahanje pomeni vse. Z njim se ukvarja profesionalno in od očeta postopno prevzema skrb za družinski ranč. Očarljiv je s svojo odprto komunikacijo. Čokata postava sporoča malce robusten značaj, tak bolj na prvo žogo, a dovolj znosen, da se veseli dni, ki jih bo preživela v njegovi družbi. S pripravljenostjo, da ji olajša prve dni bivanja v tujem okolju, si je zagotovil večno rezervacijo v Sarinem srcu. Je sin srbskih staršev, katerih starši so se že preselili v Ameriko, in če bo kdaj želel obiskati deželo svojih korenin, mu bo z veseljem priskočila na pomoč.

Na bolj oddaljena smučišča se podajata skupaj s snemalcem, zato Sari v agencijiodobrijo najem avtomobila. Večkrat se jima pridruži deskar Joshua, in da bodo trije, običajno izve šele tisto jutro. Pravzaprav ji je vseeno, ker večino časa ždi s slušalkami na ušesih in oddaja neartikulirane glasove. Delo

na smučišču sicer vrhunsko obvlada, po zaključku pa skoraj ne govori več. Po najkrajši poti se preseli tja, kamor le on pozna pot.

Ko za naslednji dan še niso dogovorjeni, Sari zazvoni telefon in ji skoraj pade iz rok: »Greva jutri v *Pow Mow*? Nov sneg je padel, tudi vreme bo lepo, le mraz bo,« momlja Joshua, kot da ga nekdo z gajžlo sili, da odpira usta.

»Hmm, za jutri imam drugačne načrte. Če se dogovoriva, pa grem, seveda. Novega snega ne smeva zamuditi.« Sara ve, o čem govori. *Pow Mow* pomeni *Powder Mountain* in na spisku še ni odkljukan. »Kako je s prevozom, gre še kdo?«

»Mislim sem, da imaš ti avto. Ob osmih, bi šlo?« je za njega že vse dogovorjeno.

»Bom poskusila.« Naroči ji še, naj vzame širše smuči.

O moj bog, to bo zanimivo. Sara globoko zajame sapo, saj je ravnokar doživela manjši šok. Američani so veliki utrganci smučanja zunaj urejenih prog, zato bo to enkratno doživetje, ampak, kako mu je sploh uspel klic. Podvomi, da bo vse skupaj sploh držalo. *Bom šla pa sama, skomigne in rezervira avto.*

Zjutraj je ob dogovorjeni uri pred Hišo, kot so poimenovali skupni dom zunanjih sodelavcev. Tudi ona bi tu z nekom delila sobo, če ji Michael ne bi priskrbel stanovanja. *Spet ga čakam, razvajenca, vedno zamuja.* Se spomni, da ga tudi s snemalcem vsakokrat čakata. *Ko bo naslednjič prišel s podobno idejo, bo on organiziral prevoz. Oba sva tukaj zaradi dela.*

No končno, Goldi, le prihajaš. Ime mu je dala, ko je enkrat uspel povedati, da živi ob kalifornijski obali, severno od Los Angelesa. Tam, kjer so ob Tihem oceanu najlepše plaže, kjer je blizu Hollywood, si služi kruh s poučevanjem deskanja na valovih. Ko v jutranjem vetrcu prihaja proti avtu in mu svetli prameni neurejeno poplesavajo na glavi, si zlahka predstavlja vrsto čakajočih na njegove ure. *Če si tudi za deskanje na vodi tako talentiran kot za bordanje, moraš biti tam prava zvezda. In zato si, lepotec, verjetno pustiš*

streči? Ampak, res ne vem, zakaj so potrebne te hlače, kot da si ravnokar vstal z WC-školjke.

Ko se Sara sredi dneva ustavi na pobočju, da bi si oddahnila, nekaj zašumi. Nenaden krik ji usmeri pogled kvišku. Goldi leti po zraku in pristane kakšnih dvajset metrov pod njo v globokem pršiču. Ker ga ni na spregled, zakriči »Goldiiii!« Dogodek je infarkten in naenkrat ima srce v grlu, v glavi, povsod. Potem se prikaže. Od nikoder. Ves snežen, kot Jeti, mehko vijuga v lebdečem lesketajočem pršcu. Prizor je surrealističen. Počaka jo malce nižje in, ko se pripelje do njega, uspe izdavititi le »Rada bi še malo živela, pa ti tudi najbrž.« Oči se ji polnijo s solzami, zato ne čaka na komentar. Goldi se smeji, a mu ni prav jasno, kaj je povzročil.

Konec dneva molče hodita proti avtu. Da ne bi zmotila sreče v njunih utrujenih telesih, Sara zelo tiho začne pripoved, kako je pred leti v Franciji prek noči padlo 30 cm suhega snega in zgodaj zjutraj so presmučali vse strmine, ki so bile dosegljive ob progah. »Ko smo se vrnili v apartma, se je kolega, ki je pravi *borderski frik*, sesedel na stol in rekel: "Zdaj lahko umrem." Nihče ni nič dodal.« Goldi, ki odsotno posluša, se nenadoma ustavi. Njegove temne oči se lesketajo, stopi k njej, jo močno objame, nato pa brez besed nadaljuje pot. Sara strmi. Ve, da se take izkušnje zalezejo v tkivo za vse življenje, ampak ali lepotec res joče?

»Si že smučal tukaj? Dobro poznaš terene, tudi ceste so ti domače,« Sara razbije tišino v avtu. Nezainteresirano odvrne »Sem, sem, večkrat.« Očitno se mu zdi odgovor le preveč skop in zato doda: »Zadnje tri leta sem živel v Kaliforniji, sicer izviram od tukaj, iz bližnjega Prova. Vrnil sem se za novo leto.« Ravno si pripravlja slušalke in v naslednjem trenutku ga ni več.

Ko se naslednje jutro, s slušalkami na ušesih, kakopak, spet primaje kot kakšen *beatboxer*, Sara ne zanima, zakaj spet zamuja. Le pomiga mu, naj se spravi v avto. Ko pa zaključujeta še en nepozaben dan, Goldi predlaga, da se na poti domov ustavita na večerji. Sara, vedno bolj presenečena, le prikima. Hrana je dobra, pogovor se vrti okoli smučanja, ko Goldi nadaljuje

tam, kjer je prejšnji dan končal. »Deskanje na valovih me ravno tako veseli kot na snegu, a ob morju pogrešam ta svet, to belo omamo,« pomigne z glavo proti goram.

»Vidim, kako močno si povezan z njimi. Zakaj živiš v Hiši, če si blizu doma?«

»Oče me je pred tremi leti postavil pred vrata. Nisem izpolnil njegovih pričakovanj. Želel je, da dokončam študij novinarstva in si uredim življenje tako, kot si je zamislil on. V tistem obdobju tega nisem zmogel. Ni razumel, da zares zaživim le tam gor in da v zaprtem prostoru ne morem dihati. Bilo je naporno obdobje. Pogovori, na katere danes nisem prav nič ponosen, so se po pravilu končali brez vzajemnih zaključkov. Ko me je na koncu vrgel ven, sem odšel v Kalifornijo. Prvo leto je bilo težko, kasneje, ko sem si ustvaril ime, sem se lažje preživljal.« Temne oči sredi zagorelega obraza neprekinjeno zrejo vanjo. Za srednje dolge svetle lase se ji je že prej zdelo, da niso od vedno takšni in zdaj ve, da so se vdali soncu in vetru, najbolj pa življenju. Da ne bi prekinila misli, ki hitijo na svobodo, nič ne sprašuje. Vedno bolj se ji zdi, da ni tak frajer, kot se kaže. Da čuti več in ni domišljavec, ki misli le nase, ampak eden tistih, ki lahko sanja podnevi in tako spozna stvari, ki jih drugi nikoli ne bodo.

Pred spanjem Sara razmišlja, kako se je Goldi v zadnjih dneh spremenil. Bega jo, da večkrat strmi vanjo in takrat ne ve, kaj se mu plete po glavi. Je ena tistih prikupnih punc, ki ji naravne lepote ni treba popravljati, z levjo grivo in vitko športno postavo je vajena moških pogledov, a vedno, ko začuti njegov odločen pogled, se ji zamajejo tla pod nogami. Medtem prileti Michaelovo sporočilo: *Vsak petek imamo ples, klobuk za tebe že imam. Pripravi se.* Neumoren je, za čas njenega obiska je sestavil cel program. Nato pomisli na dom, na Davida. V zadnjih pogovorih ji je očital, da je osamljen in zdaj se nekaj dni sploh ne oglasi več. Sara ne ve, kaj tiči za tem, a prav veliko na daleč ne more storiti. S sodelavci je nazadnje govorila pred kakšnim mesecem in vedno težje si predstavlja, kako sedi v svoji pisarni v Ljubljani.

Posnetki, ki sta jih naredila v tistih dveh dneh, so bili dih jemajoči, zato je snemalec ugotovil, da lahko shajata brez njega. Po tistem je Sara odgovorna za kratke zapise, Joshua pa za obdelavo posnetkov, ki jim večkrat pripiše zanimive in duhovite komentarje. Z rezultati njunega dela so v agenciji nadvse zadovoljni, onadva pa še bolj. In ko je za njima še en smučarski dan, se Sara, že vajena njegovih izginjanj in pojavljanj, ozira: *Kje si spet, Goldi?*, ko ga zagleda, kako smeje hiti proti njej in nekaj nosi v roki.

»Tople *muffine* so imeli. Katerega imaš raje, s čokolado ali borovnicami?«

»O, kako pozorno, tole se bo res prileglo. Čokoladnega bi, če imam izbiro.«

Z ramo ob rami sedeta na leseno ograjo in zagrizeta v vročo dobroto.

»Mmmm, njami,« uživata v toplih grizljajih in globoki hvaležnosti do življenje, ki ga trenutno živita, ko Sara glasno razmišlja: »Delo nam da res veliko, morda največ v življenju. Če smo srečni sami s sabo, smo lahko tudi z drugimi.«

»Za mene je to, kar delava, sreča,« bolj zase, kot za Saro, doda Goldi.

»Tudi za mene,« se rahlo nasloni na njegovo ramo. »Prehitro bo minilo.« Ko začuti Goldijevo roko okoli ramen, se še bolj stisne k njemu in nekaj časa se ne premikata. Samo sta. Ob koncu dneva sta se večkrat objela, a tokrat je bilo drugače. »V prihodnjih dneh bom urejala stvari v mestu.« Začrviči jo, kot da je rekla nekaj prepovedanega. »Naslednji teden grem na obisk k Michaelu in njegovi družini. Ko se vrnem, imam še nekaj dni do odhoda. Rada bi šla v Moab, da izkusim kolesarjenje po tistih zanimiv rdečih skalah.«

»Poznaš Moab?« Joshua široko razpre oči. »Že dolgo nisem bil tam. Raj za gorske kolesarje. Kaj pa *Salt Lake City*, si ga uspela spoznati?«

»Kje pa, ni bilo dovolj časa.«

»Lahko sem ti vodič. Brezplačno,« se izprsi. »Pokazal ti bom nekaj mojih kotičkov.«

»Kaj bodo pa rekle gore in deska?«

»Samemu mi bo dolgčas. S tabo je bilo zabavno, te malo jeziti,« pomežikne. »Užival sem, vse je šlo z lahkoto,« jo prime za premrlo roko. »Te zebe? Greva, da ne zmrzneva.«

Raziskovanje mesta in "Goldijevih koticov" je nadvse zabavno. Kaže svoj razposajeni obraz in Sara zelo uživa. Zvečer se včasih zaloti, da gleda posnetke, kako Goldi v zmagovalnem gibanju dela obrate in skoke. Zagotovo je najboljši deskar prostega sloga, kar jih pozna, in brez dvoma spregledan talent. Pogrešala bo njegovo družbo. To si je priznala tisti dan, ko je, brez kakršnekoli razlage ali komentarja, poslal sporočilo, da ne more priti.

Sara za obisk pri Michaelu ne potrebuje vse prtljage, zato se z lastnikom dogovori, da jo del pusti kar v stanovanju. Med pakiranjem se ji vrtijo prizori preteklih tednov. Ogromno snega, prostrana smučišča, velike kante sončne kreme na ograjah, Goldijeva družba ... In kakšen neverjeten odnos sta zgradila v dobrem mesecu dni. Še bolj je prepričana, da se prava prijateljstva zgodijo z namenom, da bi iz ljudi izvabila najboljše, da bi se izrazili in uresničili. Ne more si predstavljati, da se bo končalo. Ne še. Poslovita se dopoldan, ko še zadnjikrat preletita podrobnosti o skupnem izletu v Moab po njenem povratku. Zabiča ji, da mora dobro paziti nase in da bo vsak dan nestrpno čakal kakšen posnetek. Težko si zamišlja dneve brez Sare. Njena prisotnost je včasih tako živa, da se ozre, ker se mu zdi, da je spregovorila, ali pa se od nekod prikrade njen vonj. Lahko je le mleko za telo, ne ve, a vedno omamno diši. Okoli poldneva ga spet kliče oče, že drugič v istem dnevu, kar se še ni zgodilo, odkar se je vrnil.

Sarine torbe so postrojene pri vratih, naslednje jutro gre le še po avto in upa, da bo na cilju pred nočjo. Namenjena pod tuš sliši rahlo trkanje. *Verjetno je lastnik, pomisli.*

»Goooldiii?«

Mora se smejati njenemu presenečenju. Za vzdevek že ve in se mu zdi zabaven. Še ena stvar, ki je samo njuna. »Mi lahko nameniš nekaj minut?« Prvikrat se je pojavil na njenih vratih in ne more skriti nelagodja. Prestopa se kot šolarček, ki so ga zalotili brez naloge. Sara pokaže na sedežno. »Na smučišču še nikoli nisem tako užival kot v dneh, ki sva jih preživela skupaj.« Tudi njegov glas je drugačen. »Preden greš, bi te rad povabil na večerjo.«

O, ko bi ti vedel, kako sem jaz uživala. »Ampak...«

»Pravzaprav naju jutri na večerjo vabi moj oče.«

»...ampak, saj veš, da zjutraj odpotujem. Lahko pa pridem na večerjo, ko se vrnem,« se muza Sara. »Hladilnik bo itak prazen.«

»Tudi takrat lahko, a pričakujeta naju jutri, oba z mamo.«

»Goldi, kaj te je obsedlo? Zelo sem vesela ... kako, saj ne živiš doma?« Ko nejeverno strmi vanj, jo počasi pogleda: »Jaz sem sin Toma Browna.«

»Kdo, kdo je Tom Brown?« ime ji je znano, zato skoči na noge.

Joshua sluti, kaj bo sledilo, zato vstane in jo objame: »Ja, lastnik agencije, za katero delaš, je moj oče. Nisem ti mogel povedati. Najin odnos je preveč zapleten. Vsak dan je preverjal, kaj počnem, in na račun njegovih jutranjih klicev sem velikokrat zamudil. Dobro je seznanjen z najinim delom in rad bi te spoznal.« Zamišljeno vzdihne: »Oprosti, nič ni bilo namerno, razen moje želje, da bi najin odnos trajal čim dlje in se ne bi spremenil. Na svojo željo živim v Hiši. Starše bom jutri videl po več kot treh letih, drugačen Joshua, ki verjame, da obstaja pot, da stvari narediš prav na svoj način.«

Sara se ne odziva na objem. Trudi se prepoznati občutke: *Kaj pričakuješ, da bom počaščena?*

Poišče njeno roko: »Draga Sara, hrepeniva po istih stvareh. Prvič v življenju se mi zdi, da z nekom lahko najdem skupno pot, na kateri se bo morda videl tudi oče. Agencija je zrasla iz nič, danes je razširjena po celem svetu. Je njegov otrok, za katerega želi, da bi dobro živel ...«

»Joshua, ali si to res želiš ali boš le podlegel terorju nasledstva?« se s tresočim glasom čudi njegovi nenadni zavzetosti.

Ker čuti njeno zavrnitev, se spet usede: »Ne morem si predstavljati, da bi bila to le dogodivščina, ki se jo bova spominjala vsak na svojem koncu sveta. Na to moje srce ne pristane. Zame bo nekaj najlepšega biti s tabo v mojem svetu. Skupaj nama lahko uspe, da nama delo zares osmisli življenje. Lahko delava tudi v Evropi,« nenadoma spremeni glas.

Sara strmi v prazno: *O, vem, prvič so me kontaktirali iz Pariza.*

»Rad bi ti povedal še ...« malce plaho nadaljuje, a ne premakne oči. To zna le on.

Ni še konec? Sara se usede h kaminu nasproti sedežne, takemu na gumb, ne na drva.

»Najino povezavo čutim globlje in usodnejše, kot karkoli do sedaj. Tak kot sem ob tebi, sem si najbolj všeč. Zdaj je tukaj. Ta občutek, ki ga prej nisem poznal. Z njim ni primerljivo nič na svetu,« jo hrepeneče gleda. »Tvoja prisotnost me vsakokrat prevzame, rad te objemam, zaljubljen sem se v tvojo vsebino in način razmišljanja,« jo poboža po obrazu. »Reči nekemu, naj ostane s teboj, ker ti je spremenil življenje, je sebično, ampak naju veže bistveno več, skupaj znava delati, uživati in, kar sploh ni samoumevno, molčati.«

Sara počasi prime njegovo roko. Koktajl čustev si jo popolnoma podredi. Stiska, ki ji ne pozna imena, se prelije čez solzni rob in zamegli njegovo podobo: »Česa tako lepega mi ni povedal še nihče.«

Joshua nežno poljubi solze na njenih licih in tiho vpraša: »Ali naj grem?« Glava in telo bi zdržala, bilo pa je preveč za njeno dušo, zato le rahlo premakne glavo. »Naspi se, jutri ob petih pridem po tebe. Do tja imava manj kot uro,« jo poljubi na čelo in odide.

V nekakšni hibernaciji Sara poskuša zaspati, a možgani vztrajno meljejo: *Kako se to lahko konča? Ali imava dovolj poguma? Zagotovila ni. Ali ni*

dovolj, da se v njegovi družbi počutim tako zelo izpolnjeno? Naj čakam, kaj bo prinesla naslednja pot okoli sonca, ali živim v tem trenutku, naj izberem predvidljivost, kamor bo impulzivnost redko zašla, ali pustolovščino, ki budi vse čute. Kaj je sploh najbolj pomembno v življenju? Da se lahko uresničimo in postanemo, za kar smo poslani na ta svet. Kjerkoli, saj na zemlji ni fizičnih meja. In beseda poslanstvo je tako odrešujoča. Obljublja, da ne bomo živeli odcepljeni od svojega bistva in se kot krogec tlačili v kvadratno odprtino. Davida bom še bolj prizadela, ampak Joshua, v najini bližini je esenca, ki se je drugi ne morejo dotakniti in odnosa nama sploh ni treba retuširati, ahhh ... biti ljubljen in ljubiti, kot še nikoli, razumemo šele, ko to izkusimo... Michaelu sem obljubila ... v službi bom izpadla neresna ...

Dopoldan jo prebudi brnenje telefona. Sledi mu sporočilo. Michaela zanima, če je že na poti.

Na kateri poti? Ne vem ... Michael vztraja, zato mu napiše: »Pridem jutri.«

Anamarija Zala Hajdin

Spomini Aurelije Tomc

Pri petinšestdesetih je Aurelija Tomc v življenju dosegla dovolj, da si lahko ob dolgih zimskih večerih dovoli zdravo mero nostalgije in tihega sanjarjenja o mladosti. Ko gleda nazaj, se še zdaj spomni, da so se tisti dnevi občutili kot konec sveta. In morda ga je na nek način res bilo. Vsaj konec mladostništva in s tem prvi koraki v odraslost, konec varne nevednosti in srhljivo zavedanje dogajanja okoli sebe. Tiste dni je z živčnostjo in neko čudno ihto iskala zavetrja, ki bi jo skrili pred resničnim svetom in ji pustili sanjati, največkrat sanjariti. Včasih morda celo verjeti. Iz vedno trše resničnosti je bežala v glasbo, literaturo, večurne pogovore s prijatelji ob kavi in še daljše večere, zamegljene z alkoholom in cigaretnim dimom, preživete v enem izmed dveh lokalov, ki sta bila popularna pri mladih odraslih tistega časa. Zdelo se jim je, da se ves svet obrača proti njim – vojne, vedno večja inflacija, družbene neenakosti, post-pandemična zmeda in občutek preteče nevarnosti. Čeprav niso vedeli, kaj točno preži na njih, se je zdelo, da se skriva za vsakim vogalom in v vsakem grmu, mogoče celo v ljudeh, s katerimi so si delili dneve, včasih tudi noči.

Z mešanico strahu in trme se je prebijala čez prva leta dvajsetih, na trenutke dobro študirala, večino časa pa čakala na dneve, kot je bil tisti torek. Po predavanjih do poznega popoldneva v prenatrpanih predavalnicah in pripovedih kolegov o tej ali oni prigodi je ob dvajset do šestih skoraj tekla do zapuščene stavbe v centru mesta. Preskakovala je dve stopnici hkrati in ni ji bilo mar, kako zadihana bo, ko bo po petih nadstropjih končno dosegla težka vrata, ki so vodila na streho, ki je služila kot terasa. Z globokim vdihom je zatisnila oči in pustila, da se vrata s treskom zaprejo za njo. Nahrbtnik je snela z ramen, ga naslonila ob steno in dovolila, da jo prevzame občutek

miru. Fizična razdalja med njo in resničnim svetom ni bila velika – še vedno je vdihovala zrak poln smoga, vrvež in hrup mesta je bil le nekaj metrov nižje. Mešal se je z nasičenostjo slabih novic, nepomembnih informacij kolegov ter prijateljev, študijskih obveznosti, nerganjem staršev, raznimi pričakovanji in njo samo. Z izdihom je vse pustila daleč za sabo in se odpravila proti ograji terase, kjer je, obrnjen proti streham mesta, stal on.

Slišal jo je in se lenobno napol obrnil v njeno smer. S priprtimi očmi in cigareto v roki je dahnil »hej«, medtem ko se je dim ležerno valil iz njegovih ust. Včasih si je želela, da bi lahko ustavila nasmešek, ki se ji je vsakič razpotegnil čez obraz ob njegovem pozdravu. »Hej.« V nekaj korakih, natančno preračunanih in tempiranih, da ni bila ne prehitra in ne prepočasna, je stala ob njem. Naslonjena na ograjo je strmela v mesto pred seboj in pustila, da tišina mirno in vztrajno biva med njima. Ko ni več čutila njegovega pogleda na sebi, ga je pogledala ona.

Lan Voje je bilo ime, oseba in sila, ki je stala za večino Aurelijinih misli tistega obdobja. Bil je, o tem je bila prepričana, dovolj lep, da bi ga v antični Grčiji ovekovečili v kakšnem kipu, v renesansi v freski, pop art pa bi njegov obraz natisnil spet in spet v vseh mogočih barvah. Danes, zavoljo digitalizacije in družbene apatije do kiparstva, njegov obraz krasi le družbena omrežja.

Njuno prijateljstvo se je razvijalo počasi. Od prvega srečanja na zabavi skupne prijateljice so minili štiri meseci, v katerih sta previdno in postopoma gradila njiju. Začela sta s pogovori o aktualnih dogodkih, brez jasno izraženih mnenj o posameznih situacijah. Nadaljevala sta z debatami o literarnih delih in gledaliških predstavah. Stopnjevala sta se do odkritega nestrinjanja o izrečenem in eksplodirala z vnetimi prepiri, ob katerih so njuni prijatelji zavijali z očmi. Nikoli se nista ukvarjala z vsakodnevnimi malenkostmi – vreme, starši, faks so ostali neizrečeni in nepomembni. Njuna srečanja na vrhu zapuščene stavbe so se začela s slabim dnem Aurelijinega življenja in povprečnim dnem Lanovega. Tisti dan je bilo zunaj temno in zrak je bil težek, zadušljiv, skoraj pregost za dihanje. Aurelija je v kotu kavarne topo strmela predse,

nekam mimo zapiskov in kave, ki se je počasi hladila. Brez opozorila ali pozdrava je stol pred njo zaškripal in trenutek kasneje je v njeno vidno polje vstopil Lan. Zbran in miren, s tisto nezmotljivo tiho samozavestjo, ki je Aurelijo nemalokrat razjezila, po tihem pa, čeprav tega nikoli ne bi priznala, tudi privlačila.

»Danes ne morem, Voje,« zaprla je oči in upala, da ga ne bo več, ko jih bo spet odprla. Sreča izbira pogumne, Aurelijina želja se ni uresničila.

»Ne reci, da še nisi prebrala nove Mladine?« Njegov ton je bil enakomeren, a nedaleč pod površjem se je skrivala izzivalnost. Verjetno je upal na še en dinamičen besedni spopad.

»Lan,« pustila je, da beseda pade med njiju, obstane, zveni, »karkoli si prebral, karkoli mi imaš za povedati in karkoli za skritizirati ... ne danes.« Končno ga je pogledala z očmi rdečimi od joka in neprespane noči. Prejšnji dan je bil poln preprirov, sprva z najboljšo prijateljico, nato še z mamo. Verjetno se ji bo čez par let zdelo neumno, danes vseeno boli. Kot da bi jo od začetka pogovora prvič zares videl, je njegov pogled drsel po njenem obrazu. Namrščen se je zravnal na stolu in nežno, da ga je komaj slišala, rekel: »Pridi«.

Po vseh teh letih še vedno ne ve zakaj, a ni nasprotovala. Kak drug dan bi zagotovo iz sebe spustila salvo ugovorov in zagotovil, da zmore sama. Tako pa je počasi pospravila svoje stvari, oblekla plašč in z mehкими koraki, kot da ji lahko tla pod nogami vsak čas izginejo, sledila Lanu skozi vrata. Pot sta opravila v tišini, ki je že takrat bila tako čudno njuna. Hodila sta skozi prestolnico, ki ne pozna počasnega življenja ali potrpežljivih voznikov, pa vendar sta se gibala na način, ki je za vedno ostal le njun. V tišini ni bilo neizrečenih besed ali nervoznih pogledov, vladala sta ji zaupanje in zavedanje, da sta skupaj varna. Aurelija je resda za malenkost postala pred vrati stare razpadajoče stavbe, a se vseeno hitro odpravila za Lanom, ko je videla, da je ne bo čakal. Tisti torek je bil prvi.

Hitro sta padla v ustaljen ritem, ki je tiho narekoval torkova srečanja. S pogledom, usmerjenim v morje hiš in streh pred seboj, sta stala drug ob drugem, ne da bi se dotikala in pustila sanjarjenju prosto pot. Izmenično sta kazala na hiše ali pa posamezna stanovanja, kdaj tudi pisarne in začela večino sanjarjenj s »tam bi bil/-a ... « In tako sta bila vse. Tisoč in ena možnost obstoja nekje v vesolju. Nek posebno oblačen torek je Lan s prstom pokazal na staro meščansko stanovanje.

»Tam bi bil odvetnik. Ampak tak, ki nikoli ne vzame pro bono primerov in je vedno na prvih straneh časopisov zaradi kakšnega škandala. In definitivno bi bilo vsaj pol tračev o tem, s kom spim.« Na rahlo je pokimal, zadovoljen z izbiro fiktivnega življenja.

»To je mogoča najslabša stvar, ki si jo kadarkoli rekel,« in igra se je začela. Zagrizla sta v fantazijo, vsak s svojim stališčem in z vsako repliko že komaj čakala, da drugi izreče svojo.

»Kaj? Bi imel pač denar namesto moral. Nič novega.«

»In kapitalizem zmaga?« Spremembe moralnih in etičnih kompasov v teh fiktivnih življenjih so vedno bile vroča tema, ki sta se ji malokrat uspela izogniti. Tudi v svetu, kjer je vse dovoljeno in nič prepovedano, človek težko izstopi iz svoje kože.

»Zmaga. Saj veš, kaj pravi Wilde: *every man of ambition has to fight his century with its own weapons*², Aurelija.« Vedno Aurelija. Kljub temu da so jo vsi prijatelji klicali Rori, je bila zanj vedno Aurelija.

»Kako prikladno, da citiraš dramo, ki govori o korupciji kapitalistov, gospod advokat. Naj tvoja prisega ob vpisu v imenik odvetnikov počiva v miru.«

Sredi ustvarjanja vseh možnih življenj ju je kdaj ta ali ona stvar potegnila v resničnost, ko sta se spomnila na kakšno predavanje, ki sta ga pred kratkim poslušala, na novo pesem ali film, na prebrani članek ali pa na kakšen drobec informacije, ki sta ga mimogrede slišala na ulici. Lan se je posebno

² Vsak ambiciozen človek se na svoj način bori s svojim obdobjem. Wilde, *Ideal husband*, op. prev. avtorja

rad skliceval na prebrane članke in knjige tega ali onega filozofa, sociologa, pa tudi politologov ni manjkalo v njegovem bralnem repertoarju. Medtem pa je Aurelija raje načenjala debate o literarnih delih, komentirala sloge pišočih, izzivala Lana k sto in eni interpretaciji pesmi in večče med seboj prepletala kanonizirane klasike z novodobnimi pisatelji. Kot spužvi sta vsrkavala informacije drug drugega in jih dodajala k svojim argumentom. Rasla sta, veliko višje od petnajstih metrov, ki so ju ločili od preostalega sveta.

Vseeno pa se nikoli nista predolgo mudila v tematikah realnosti, prej kot slej je en izmed njiju pokazal na katero od poslopij in potopila sta se v novo sanjarjenje. Po tihem sta v obstoj poskusila izgovoriti svoja sanjska življenja, drugič sta si kakšnega izmislila le zavoljo zabave in ker sta vedela, da ni pravil, ki bi ju omejevala. Postala sta vse od novinarjev, premožnih in revnih, profesorjev, lenih študentov do stay-at-home staršev. Po nekem neizrečenem dogovoru sta se izogibala življenj drug z drugim. Poročena ali pa v zvezi sta bila pač z nekom, nikoli imenovanim ali definiranim. Kadar je kdo prelomil ta dogovor, sta tudi v domišljiji vztrajala pri prijateljstvu. Kdaj pa kdaj sta bila sostanovalca, očitno so najemnine tudi v sanjskem svetu previsoke. Aurelija ni vedela, zakaj si nikoli ni upala izreči tistega velikega midva. Ali zakaj ga nikoli ni izrekel Lan. In zakaj je bil tako velik. Morda je težo nosil v želji, da bi bil resničen, vendar si Aurelija nikoli ni dovolila preveč razmišljati o čustvih. Strah jo je bilo, da bi njunega prijateljstva lahko bilo konec, če bi bila želja zares resnična in če Lan ne bi občutil enako.

Od šestih do osmih zvečer sta tako enkrat na teden letela nad hišami mestnega jedra in vsakič s terase odhajala boljše volje. Kljub pretečenim letom se Aurelija še danes spominja, da se je zrak po njunih snidenjih vedno zdel lažji, zagrenjeno mesto je bilo kar naenkrat svetlejše in nekje v njej je plamen upanja vsak torek tlel nekoliko močneje.

Danes, štiri desetletja in nekaj let kasneje, je Aurelija še vedno hvaležna za tiste strešne izlete. Skozi leta so jo sopotniki življenja počasi zapuščali. Kdaj se

poti pač ločijo, drugič vmes pridejo prevelike razpoke, da bi se lahko med njimi zgradili novi mostovi. Nekaj je bilo tudi takih, ki jo že čakajo na drugi strani. Še vedno jih čuti nekje v sebi. Peščica jih je ostala v skupnem koraku, še vedno najdejo uteho drug v drugem. Prijateljstva, ki preživijo preizkus časa, imajo poseben način obstoja – zdi se, da jih še smrt ne more ločiti. Ob vseh teh odhajanjih bližnjih in ljubih je še toliko raje ob trenutkih tišine pogledala nazaj in pustila, da spomini ponovno zaživijo v njej. Četudi imajo spomini to navado, da se včasih prikažejo malo skrivenčeno in pomanjkljivo. Preden je ugasnila luč in pustila, da zimski večer končno pogoltne hišo v temo, se ji je pogled ustavil na telefonu. Pismo bi bilo preveč romantično, jutri ga pokliče. Konec koncev je že skrajni čas za še en strešni izlet.

Ana Španovič

Dekle, ki je postalo drevo

Z roko podrgnem po kavču, na katerem sedim. Zelene barve je. Kot smrekovi vršički. V ozadju slišim tiktakanje ure, ki se meša z zvokom dežnih kapelj, ki padajo na okensko polico. Zadnjih par dni dežuje brez premora. Zazrem se v ustnice gospe, ki sedi nasproti mene. Na mizi ima stekleno skledo, polno piškotov, ki so bogato posuti s sladkorjem v prahu. Njene ustnice so poudarjene z živo rdečo šminko. Ob robovih ter tudi vmes se nahajajo drobni drobci sladkorja v prahu. Ustnice spominjajo na fotografijo rdeče mušnice iz učbenika za biologijo. Razlaga nekaj o zdravilih ter o mojem izboljšanju stanja. Ne poslušam je. V ustih začutim blag okus čokolade, ki sem jo pojedla že kar nekaj časa nazaj. Pomislim na šepet dreves. Ne slišim jih več tako razločno in glasno kot prej. Najverjetneje zaradi tablet. Zadnjih par dni pred začetkom jemanja tablet so se mi zdela razburjena. Govorila so o ponovnem koncu cikla. O smrti vsega ter ponovnem rojstvu. Gospa v beli halji nasproti mene vstane ter mi poda roko. Medtem ko me spremlja do vrat, mi razlaga, da bom najverjetneje za praznike že doma. Preden stopim na hodnik, še zadnjič pogledam njene rdeče ustnice. Drobcev sladkorja v prahu ni več.

Nataša se počasi začne zavedati okolice okoli sebe. V bližini se oglasi sosedov pes, ki ga je najverjetneje prestrašila kakšna potepuška mačka ali ptič. Zajame sapo ter pogleda na uro, ki z velikimi rdečimi številkami sporoča, da je 3:00 zjutraj. Še vedno čuti močno razbijanje srca, ob čemer se ji spalna srajca neprijetno lepí na prepoten hrbet. Samo sanjala je. Prisluhne dežnim kapljam. V spomin se ji nepričakovano priplazi včerajšnje srečanje sošolke iz srednje šole. Vedela je, da ljudje govorijo o njej. Odhod njenega moža ter ločitev je bila najbolj popularna tema letošnjega poletja.

Ob Ajdinemu odhodu v psihiatrično bolnico pa se je zdelo, da bodo ljudje od privoščljivosti pregoreli. Tako so se je ljudje sedaj izogibali v velikem loku ali pa jo namenoma ustavljali ter z zaigrano zaskrbljenostjo spraševali po njenem počutju v skriti želji, da bi se naslajali nad njeno bolečino ter uničenim življenjem.

Z odejo se pokrije čez glavo prav tako, kot je to počela kot majhna punčka, ko se je hotela skriti pred zunanjim svetom. Rada bi zajokala, pa je njene solzne žleze že nekaj dni ne ubogajo več. Pred očmi se ji prikaže podoba Ajdinega pediatra izpred dvajsetih let in njegov nasmeh, ko ji je hitel pojasnjevati »Veste, gospa, dojenčki ne tvorijo solz do četrtega tedna starosti, lahko še dlje. Tako da z vašo punčko ni čisto nič narobe!«. Od začudenja globoko zajame sapo. Še vedno težko verjame, da se je vse res zgodilo. Njeno življenja se ji kot filmski trak zavrti v glavi vse do današnjega dne. Neuspešno poskuša odkriti tisti odločilni dogodek ali napako, ki je sprožila to čudno verigo dogodkov. Začuti močan vzgib, da bi ostala v postelji ter spala, dokler se ne bi ponovno zbudila v svoj popoln svet. Na nočni omarici zagleda še neodprto škatlico tablet, ki naj bi ji pomagale preživeti naslednjih nekaj mesecev, dokler njeno življenje ne bo steklo po bolj normalnih tirnicah.

Zbudim se. Mesečina pada naravnost na lase dekleta, ki spi na sosednji postelji. Rdeče barve so kot monopoli hiške. V spanju zastoka od bolečine. Pomislim na monopoli hiške, ki jih je pojedla. Šest rdečih in sedem zelenih. Želela je umreti. Od takrat nihče ne igra več monopolija. Začutim, da je čas. Previdno vstanem ter se odpravim proti vratom. V oknu opazim bled odsev same sebe.

Nekaj minut čez tretjo sedi Nataša na kavču v dnevni sobi. Počasi ter previdno srka vroč sivkin čaj, da bi vsaj malo pomirila tiščeč občutek v prsih. V steklenih vratih, ki vodijo naprej na zelenico ter vrt, opazi odsev lipe, ki je bila posajena še pred njihovo selitvijo v hišo. Luna riše čudne vzorce na posameznih delih drevesa. Nekam drugačna se ji zdi danes lipa. Večja,

lepša. Pomisli na Ajdo. Bila je čuden otrok. Odkar je shodila, se je zdelo, da za njo obstaja posebna vrsta gravitacije, ki jo vodi v bližino lipe. Večino poletij je preživela v njeni senci. Občasno si jo lahko zalotil nepripravljeno na vsiljivca, kako je objemala drevo ter šepetala nekaj visoko v njeno krošnjo. Mislila je, da je le faza otroka ter nato najstnice, ki bo minila. Žal pa nikoli ni minila. Sosedovi otroci so ji sčasoma naredili vzdevek objemalka dreves ter se poskrili, če se je slučajno znašla v njihovi bližini. Ko je bila v osmem razredu, jo je poklicala razburjena razredničarka. Ajda je nadobudne učence prvega razreda med bralnim krožkom odpeljala v gozd, kjer so skupaj objemali drevesa ter skušali govoriti z njimi. Po tem dogodku so ji prepovedali nadaljnjo vodenje krožka ter približevanje učencev nižjih razredov. Novico o ločitvi je sprejela mirno. Ko se je dan za tem Nataša vozila domov, se je v njenih prsih oglasil čuden občutek, ki je pogosto napovedoval nekaj slabega. Po steklu avtomobilskega okna so začele polzeti drobne dežne kaplje. Zapeljala je na dovoz, zajela sapo ter izstopila iz avta. Ni je našla ne v njeni sobi ne kje drugje v stanovanju. Zunaj je počasi začela besneti nevihta. Čuden občutek jo je vodil do lipe. »Ajda ...« Iz prsi se ji je izvil nem krik. Ob lipi je stalo mlado žensko telo. Čeprav je bilo telo golo, je bilo hkrati na gosto prekrito z rjavim blatom, ki so ga počasi spirale dežne kaplje. Roke so se vztrajno vile proti nebu, kot bi bile krošnja. V njene črne lase so bili vpleteni listi ter posamezne cvetlice. Oči so bile steklene s čudnim odsevom, brez sledu komunikacije z zunanjim svetom.

Stopam po hodniku. Pozabila sem vzeti svoj pulover. Zelene barve je kot oliva. Vse dlake na telesu se mi postavijo pokonci. Čutim, da se kri počasi premika s površine telesa v globino. Še tesneje se zavijem v svojo tanko pižamo. Kot divja mačka se povzpnem po spiralnih stopnicah. Na vrhu utripa rdeča lučka. Ugasnem alarm ter stopim skozi vrata. Objameta me mrzel zrak in tema. Zaslišim klik. Srce mi začne hitreje utripati. Vrata se odpirajo samo odznotraj. »Tukaj si,« zašelesti iz teme. Stopim korak naprej ter

jo objamem. V odgovor še glasneje zašelesti. Šele sedaj opazim zvezde ter mesečino, ki osvetljuje vrt. Hladen pršec mi moči lase in pižamo.

Zbudi se na kavču. Občutek ima, da se ji srce v prsnem košu lomi na drobne kose. Pomisli na svojo babico, ki je umrla pri petdesetih letih od srčne kapi. Je čutila kaj podobnega? Zavrne idejo, da bi ta trenutek imela srčno kap, kljub vsemu pa je to ne pomiri. Zunaj v velikih kosih pada prvi letošnji sneg. Nekaj minut opazuje ples snežink, ki samozavestno padajo proti tlom, kjer se stopijo. Tla so še pretopla, da bi lahko tam obstala ter skupaj tvorila snežno odejo. Kontrast med njenim notranjim ter zunanjim svetom postane še bolj očiten. Opazi prazen čajni lonček na mizici ob kavču. Zelene barve je, na njem pa se z velikimi rdečimi črkami blešči napis Najboljša mami na svetu. Ajda sedaj spi v topli postelji ter komaj čaka njen jutrišnji obisk.

Obleče si plašč ter stopi skozi vrata na hladen zimski mraz, da bi vsaj malo ohladila vročino, ki divja v njej. Pomisli, da je ravno prave starosti za začetek menopavze. Prižge si cigaret ter se zagleda v nebo. Skozi nalet snežink komaj opazi zvezde in zdi se, da tudi mesečina ne prodre do tal tako kot prej. V sebi začuti željo, da bi Ajdo skrila v svoj objem ter jo tako varovala pred zunanjim svetom. Zazre se v lipo. Zdi se, da ji ta sporoča z vsakim svojim listom, ki se premakne v vetru, da je Ajda njena. Z odločnimi koraki se odpravi proti njej, ob čemer se ji drobne solze sušijo na licu. V občutku nemoči začne s pestmi udarjati po njenem deblu. Začuti bolečino, ko se na določenih delih roke pojavijo kapljice krvi. Njena bolečina v notranjosti tako vsaj za trenutek popusti. Usede se na mrzla tla ter s hrbtom nasloni na drevo. Mokrota in mraz počasi pronicata skozi tkanino njenega plašča.

Čez čas se vsa premražena vrne v hišo. Rada bi zaspala pa še vedno čuti nepomirjen vihar, ki divja v njej. Je Ajda res varna? Najraje bi stekla k avtu ter se odpeljala do sive stavbe, ki je pogoltnila njeno hčerko. Zamišlja si pogled varnostnika, ko bi ga ravnokar zbudila ter mu skušala razložiti, da samo sledi

svojemu občutku v prsih. Odpre kuhinjski predal, vzame iz njega uspavalne tablete ter se povzpne po stopnicah v spalnico.

Nekaj trenutkov mine, preden se drevo ponovno oglasi. »Priklopi se,« po tihem zaječi, ko sunek vetra skupaj z nekaj snežinkami potegne skozi njene veje. Zven glasu in tudi dialekt je drugačen kot pri moji lipi, a vsekakor tudi ona uporablja moč vetra za komunikacijo. V meni se utrne spoznanje. Stavki, ki jih drevesa gradijo, so vedno kratki, a polni vsebine. Vsaka beseda ima svoj namen. Ne tako kot pri ljudeh, ko z besedami pogosto samo polnijo tišino. Nevedoč, kaj naj naredim, obstojim. Do sedaj mi še nobeno drevesce ni ukazalo, da se priklopim. Sunek zraka me reši negotovosti. »Sezuj se, draga moja,« zašepeče. Ubogljivo sezujem svoje tople copate ter nato še volnene nogavice. Od mraza zaječim. Čutim, kako skozi zamrznjena tla odtekajo še zadnje zaloge moje skrbno varovane energije. Zdrznem se. Vse pod menoj se trese. Zdi se, da drevo premika svoje gromozanske korenine. Prst pod mojimi stopali se rahlja in segreva, počasi tonem vse globlje, dokler nisem do kolen popolnoma v zemlji. Ne zebe me več. Dojamem, da nisem več Ajda. Sem kruhovec v Namibiji. Sonce močno pripeka, pod menoj je našla senco čreda slonov. Hkrati sem orjaška sekvoja ter hrast, ki ga gozdarji ravno podirajo. Skozi mene tečejo življenja vseh dreves. Pred očmi se mi zvrtila zgodovina Zemlje. Zdi se, da lahko začutim tudi čas, ki šele prihaja. Zaječim. »Kaj čutim?« pošljem vprašanje v omrežje, začudena nad intenzivnostjo občutja v mojih prsih, za katerega se zdi, da me bo razklal na pol.

» Navdušenje in srečo, ko zaradi bogate zemlje dobro rasteš v zavetju svojega gozdička,« radostno zažvrgoli majhna smrekica v pomladi svojega življenja. Zavoham dim in smog, ko se oglasi črni bor s Krasa »Strah in jezo, ko te ognjeni plameni počasi požirajo«. »Žalost in gnus!« zajoče drevo, na katerem se bohotijo granatna jabolka, pod njimi pa skupina oboroženih moških pobija prebivalce manjše vasi ter posiljuje njihove žene. Zajočem. Z dlanmi si pokrijem obraz v upanju, da ne bi več videla grozot. Takrat začutim nenavadno polzenje iz nosu. Z zunanjo stranjo roke si obrišem nos ter se

zagledam v sled. Rdeče barve je. Kot kri. Zamašim si nosnici, da bi zaustavila krvavitev. Čez čas popustim prijem. S konice nosu kapljajo še posamezne kaplje, ki jih lovim ter zbiram v sklenjeni roki. Rdeča barva krvi počasi prehaja v modro ter nato v zeleno, ko se krvavitev ustavi. Opazujem izbočene žile na zunanji strani obeh rok, ki se zelenkasto bleščijo.

»Ajda, Ajda ... poglej v nebo!« se oglasi tisočero glasov vseh odtenkov in narečij. Pogled usmerim v nebo, polno zvezd. Ena izmed njih sveti še močnejše v svetlozeleni barvi. Za njo se počasi rišejo svetle proge kot nekakšni repi. »Komet,« pomislim ter v začudenju še bolj odprem oči. Mir počasi polni vsako celico mojega telesa. Čutim, da počasi zapuščam svoje telo ter plešem s kometom nekje v vesolju. Najverjetneje svoj zadnji ples.

Zbudi jo sonce, ki je našlo dostop do nje skozi napol zastrte zavese. V nejeveri se zdrzne, ko zagleda uro. Zaradi tablet je preslišala budilko. Medtem ko se oblači, se v dnevni sobi oglasi neprijeten zvok telefona, ki utihne, še preden uspe priti do njega. Na seznamu neodgovorjenih klicev se izpiše številka Ajdine psihiatrinje. Klica ne bo vrnila, saj bo čez trideset minut že pri njej in Ajdi. Vzame avtomobilske ključe ter se napoti proti vhodnim vratom, ko se nenadoma obrne ter napoti proti balkonskim vratom. Skozi steklo pogleda lipo, ki se kopa v toplih sončnih žarkih. Za trenutek postoji, nato pa se s počasnimi koraki odpravi na vrt k lipi. Na rokah še vedno čuti posušene rane od včerajšnjega srečanja z njo. Objame jo ter pogleda v krošnjo. Čeprav se je zima že pričela, je njena krošnja še vedno polna rjavorumenkastih, že napol posušenih listov. Veje in listi se počasi premikajo v blagem vetriču, ob čemer Nataša začuti nenaden mir. Ko že hoče oditi, v zemlji poleg lipe zagleda majhno zeleno drevesce. Skoraj nejeverno ga pogleda, prepričana, da včeraj še zagotovo ni bilo tam. Verjame, da bo Ajda te novice zagotovo neizmerno vesela. S hitrimi koraki se odpravi proti vratom, da bo čim hitreje prispela k njej.

Dragan Mitić

Dva kralja

Janezka je mati nenehno privijala k sebi, vlekla za sabo in jokala, a njegov oče, težek pijanec, jo je tepel, tepel. Vedno in redno, dokler je le bilo moči v slabo obvladljivih pijanih rokah in nogah. Včasih je nehal šele, ko je popolnoma omagal, nemočno klonil in nekontrolirano zdrsnil ter treščil ob kos pohištva v njihovi plesnivi polkletni sobici. Vse dokler se neke noči popolnoma pijan ni zvrnil v reko. Janezek je vseeno prezgodaj zbežal od doma, pozneje pogosto menjal prenočišča, sicer nikoli za dlje časa, včasih tudi po zaporih, dokler niso opravili celotne preiskave. Izjemoma, le ko je v zimskih dneh mraz vendarle bil prehud, je prespal tudi v zavetišču, a velikokrat in najraje kar na prostem. Poleti pa redno, ker enostavno ni in ni prenesel smrdečih nog sotrpinov v centrih za brezdomce. Celo mraz pod mostom mu je bolj prijal, če je bil dobro oblečen. V zadnjem času so na okencih Rdečega križa vse nabave garderobe šle zelo gladko, lahko je celo izbiral. Ponosil jih je in ko je na njem začelo smrdeti – naravnost v kontejner, mala malica.

Poletja se ne štejejo, ker jih lahko preživiš en, dva, tri. Zime so zajebane, nekaterih ne pozabiš za boga ne. Janez Francija pozna že več zim. Enako klošar, a Franci ni bil tepen, on je pravzaprav bil samo malo zjeban, na hitro, nova država, nov sistem, nova borza. Bil je normalen, izobražen kot mnogi, z diplomo, vendar mu je ta bolj malo pomagala, odkar je moral ven, na prosto. Ni se znal, kako bi se to reklo, prikloniti. Bil je vodja nekega obrata, ali kaj, direktor celo, ne ve se, nikoli ni hotel o tem tako podrobno govoriti. In potem propad države, novo vse, kradlo se je na veliko. Edino on bo pa po starem! Vzel je kredit – pravi kredit, na svojo bajto – kreten. Prevezel obrat in vse zaposlene – idiot. Pa kdo je tedaj to še naredil – noben normalen. Potem

pa delnice dol – krediti gor. Samo gledal je in začel moliti, a prepozno in k napačnemu bogu. Hiša na boben, žena v tujino, otroci že zdavnaj čez lužo. On pa je šel v zapor, čeprav ni ukradel niti centa. Tam je delal v pralnici za drobiž in ko je prišel ven, si je s tem denarjem kupil kolo, ki so mu ga po dveh tednih, itak, ukradli. Pa tako težko ga je prislužil v nekaj letih zaporniškega garanja. Notri pa pekel! Zaporniški pekel, vrel in boleč.

Ali ga je to kaj izučilo ali ne, ni vedel nihče. Vse pogosteje se je držal bolj zase, edino opoldan je vedno prišel skupaj z drugimi v vrsto za topli obrok. Tedaj je tudi kasiral, če je prodal kakšen izvod njihovega časopisa. V nahrbtniku je imel enega spravljenega v plastično vrečko, tistega, ko sta bila z Janezom na prvi strani posneta kot »ta prava kralja ulice«. Vendar je Franci bil malo drugačen: vedno je prišel nekaj minut prej in sam, ne da bi ga kdorkoli prosil, pometel vsaj okrog ene mize in na koncu pospravil mize tudi za drugimi brezdomci.

Janez pa samo pride, vrže ogorek na tla, ga morda celo kdaj pohodi – odvisno od volje in kot da ne bi vedel, kako je hudo, če s kom grdo ravnaš, se po navadi spravi na nekoga, pogosto prav na Francija.

»Koliko ti pa plačajo direktor – pometač? Veš, če bi ti bil zares tako priden, bi se pa lahko javil za redno delo: kot »flajer na smetnjakarju«. Pa bi počasi napredoval, morda celo do voznika, pa pol celo vodjo ... ahahah.«

»Pusti me enkrat pri miru! Ti se boš pa usmrdel v svojem nedelu.«

»Jaz smrdel? Pa poglej, kaj sem včeraj dobil. Praktično nov reklc. Poglej notranjost, skoraj nerabljena. Pizda, lahko bi ga celo prodal, a sem ga že ponosik«

»To? Pa to je navadna sintetika ... živa plastika!«

»Kaj pa ti, a ti si pa po zadnji modi, pa sama volna ali kaj?«

»A veš, da zares imam temnomodro obleko iz čiste volne, z zlatimi gumbi!«

»Temnomodro ... A obleko? In z zlatimi gumbi ... Z dukati ali kaj? Ne ga srat! Kje jo pa imaš? Ma nimaš je nikjer – sanjaš! Kakšna volna ...«

»Če ti rečem! Imam ga, ampak za ...«

»Za kaj? A za pogreb? Ahahah ...«

»Ja. Ko umrem, v njem, v nobel suknjiču z zlatimi gumbi bom pokopan. Zaslužil sem ga s prvo plačo, ko sem postal vodja.«

»Ne seri! Ti pa vodja pa temnomodro z zlatimi gumbi, a kar cekini? Ne serjiii! Pokaži jih, da vidimo, če si dec!«

»Vem, ti bi še njih snel, izmaknil, takoj zapil. Veš, kaj so zlati gumbi z mornarskim sidrom na sredi? Si to kdaj sploh videl?«

»Ti boš meni ...» Skočil je Janez na Franca, vendar tudi Franc, ki se ni pretepal, ni mogel prebaviti te skrajno žaljive nejevernosti.

Vedeli so klošarji, da ni dobro, da se o pretepih kaj preveč naokrog sliši, zato so kot po navadi takoj pristopili, ločili pregreti glavi in to je bilo to.

Tokrat je bil Franci preveč razburjen in si je v brado godrnjal, ko je brez kosila odhajal proti svoji klopici v parku: »A ti boš pa bil in ostal za zmeraj navaden klošar ... čisto navaden, sintetičen.« Potihoma je jecljal. Zavedal se je, da je dokončno izgubil še to edino vredno upanje.

Na neki drugi klopici v istem parku ne tako daleč stran je hitro v lahen klošarski sen padel tudi Janez. Kaj je delal prav in kaj ne v življenju, mu je znala povedati edino mati. In prav ona je prišla motit še ta spanec! In to s kakšno ihto: »Očeta je voda, tebe bo pa ogenj! Ja, misliš, da je to kaj kontra, a – isti drek! Nič vreden nisi, nič in nikoli ne boš, če boš tako ognjevito pretepal druge ljudi. On ga je žrl, zato ga je voda odnesla ... Tebe z ognjem v pesteh ... tebe bo pa ogenj!« Tako je odskočil neposredno iz sna, da je z obema nogama treskoma sestopil na tlakovano stezico v parku! Tlesknili so skoraj novi plastični čevlji, s plastičnimi podplati, še vezalke so bile tako že na prvi pogled iz plastike! Pogledal je hlače, srajco in se odpravil pred bližnjo trgovino nažicati za pir ali dva in pogasiti te goreče sanje. Franci se je tudi nekam odpravil. Drug mimo drugega sta šla popolnoma brez besed kot prava kralja.

*

Čeprav požar ni bil tak, da bi lahko šla cela soseska, je bil prizor vendarle gnusen. Gorelo je nekaj zelo smrdljivega in očitno zelo gorljivega. Še truplo ... Obraz ni bil več prepoznaven, praktično je zoglenel. Tudi preostali deli telesa so se samo v ostankih držali neke osnovne gmote izgorelih in ožganih človeških organov. Ogenj je moral biti močan in prav vrel, verjetno zaradi vsega umetnega materiala nakopičenega ob improviziranih ležiščih: ogromno najlonskih vrečk vseh barv in velikosti, plastične folije, ki so morda bile uspešne v boju z vlago in dežjem, vendar so v bitki z ognjem takoj popustile. Telo reveža, ki je bilo oblečeno v plastično in gorljivo, je ogenj z neverjetno močjo počasi odnašal v plamen in potem v smrdljivi dim in še višje in višje v klošarsko nebo.

Pozornost je policistu ukradlo nekaj nenavadnega in nepričakovanega na tem ubogem kraju. Naučen previdnosti do konca je sprva samo odrinil z nogo nekaj malega, a tako svetlega, okroglega ... morda zlatega! Zadnjič je slišal, da je pri klošarskem parčku, ki se je zadušil v neki kleti, a je že vrsto let hrano pobiral iz kontejnerjev, kolega našel tri cekine! Sedaj se ne pelje več s staro škodo, ampak s skoraj novim golfom. Pazljivo je prijel predmet in ga na hitro očistil umazanega počrnelega blata, vendar takoj, ko je to stvar pobral, ugotovil, da ni nič vrednega, gotovo pa ni zlato. Pač navaden v zlato pobarvan plastični gumb. Z vso jezo, ker mu je nekaj tako ničvrednega vzelo precej dragocenega časa, je zalučal gumb na asfalt pred seboj. Na hitro se je še okaral: »Bedak ... in kako se sploh pravilno napiše ... asvalt ali asfalt? A moral si to narediti? Kreten!« Brcnil je z vso močjo tisti gumb nazaj na travnik in zapisal: »V požaru je vse izgorelo, po podrobnem pregledu nismo našli nič vrednega, na trati je ostal edino gumb suknjiča, plastičen, pobarvan v zlato ... «

In namesto pike je odločno pljunil direktno na tisti »zlati gumb«, obilni izpljunek poln smrada po dimu in neki težki grenkobi.

Tedej Batis

Konec sveta

Običajno hladno zimsko jutro. Vozim se s kolesom na delo mimo Orto bara pod železniškim podvozom proti BTC-ju. Tukaj se mi vedno za trenutek zgosti vsa zatajena urbanost tega mesta. Utrujeni umazani podvoz, prevlečen s smrdečim zadahom gostega stoječega prometa, me običajno glasno pozdravi s cvilečim truščem silne tovarne kompozicije nad mano. Pri tem začutim zdelano ječanje tračnic. Sikanje jeklenega materiala se razliva po podvozu v obupnem trušču vseh privitih vijakov, ki nato pronica po razpokanem asfaltnem cestišču pod mano, podmazanega z mavričasto oljnato deževnico, obdanega s kupi pozabljenega črnega snega. Ob njem pa hitijo številni brezbrizni pešci s črepinjastimi pogledi, uprtimi v jutranji nič. Vsa ta umazanija za nohti tega mesta je bila to jutro ožarjena z bledikavim soncem, ki me je lažno grelo na moji poti na delo. Ta vsakdanja običajnost me je napolnjevala z utvaro večnosti. To našo izpraznjenost je nekega dne raztrgal kužni sev.

Danes ležim v postelji. Sam. Poletje je. Slišim petje ptičev in šumenje vetra. Žaluzije se gibajo v nemem ritmu mrtvega mesta, medtem ko se jaz borim z bolečino mesa. Običajna vsakdanjost je le še blede spomin sveta, ki ga ni več. Pogledam na stikalo za luč, ki me sedaj gleda le z nemim izrazom tujca, ki me je še do pred kratkim varoval pred temo. Iz stranišča slišim glasno klokotanje zataknenega kotlička, ki mi nevede klokoče žalostinko zagozdenosti. S priprtimi očmi pogledam skozi okno. Ne vem več, kje so danes ostali, ali so živi, mrtvi, ali pa so postali državljani preživelih. Že nekaj časa me nihče ne obišče, ne preverja, kako je z mano, z mojimi bolečinami, ranami. Zadnjič, mislim, da je bilo to pred mesecem dni, je bila pri meni

neka ženska, po imenu Silvija, ki je prostovoljno opravljala delo negovalke. Nisem prav veliko izvedel od nje, kaj se dogaja in kako naprej. Bila je redkobesedna in več kot ubornih besed pomilovanja mi ni namenila. Pogrešam Katjo, ki je pred dnevi zapustila krhko varnost najinega skupnega stanovanja, upajoč na rešitev. "Tako ne gre več," mi je v navalu jeze rekla in si obrisala udrte oči, ki so bile kot žareče iskre v temi. Njen pegasti obraz, prekrit z bolečino nočne more, ki se je sprožila pred meseci, je govoril o besu nad boleznijo, ki nas je žrla in nama odvzela možnost poštenega boja. Medtem ko sem sam priklopljen na nevidni ribež, ki me neumorno ožema, je bila Katja nekako imuna in je bila lahko le jezna priča temu mletju. Tisti večer, ko je sprejela odločitev za odhod, so njeni svetli lasje v poznem popoldanskem soncu zažareli kot griva bojevnice, ki se pripravlja na odločilno bitko. Vsa opravljena je prisedla k meni in s pogledom nekoga, ki vidi v samo dno brezna, mi je nežno še zadnjič previla ranjeno telo, kakor je znala samo ona. Bilo je maziljenje v spokojnosti najinega doma. "Saj veš, da pridem nazaj," mi je šepeče rekla, medtem ko je brisala moje odtekajoče življenje. "Sem zasledila, da je baje nekje pri Vrhniki tabor preživelih, kjer nama lahko pomagajo," je tiho govorila vsem mojim odprtim ranam. "Uspelo mi bo priti kmalu nazaj z nekom, ki lahko pomaga, do takrat pa, da ti ne pade na pamet, da me zapustiš, a me slišiš," je z umirjeno neomajnostjo nadaljevala. Dolge sence poznega poletja so mi danes priče, da me je v tistem trenutku res grozno začrvičilo in v odgovor sem ji lahko le glasno prdnil. Nasmejala se je in s skoraj pozabljenim izrazom meni tako prikupne brezskrbnosti v odgovor dejala "Kdor pogosto prdi, ta dolgo živi!" in mi ob postelji pustila nujna živila, preden je odšla. Od takrat je nisem več videl. Vsake toliko časa pridejo v stanovanje naključni ljudje. Večina me niti ne pogleda več, ampak samo v tišini brskajo po stanovanju.

Nekega poznega popoldneva, ko se je pripravljalo k nevihti, vstopi v sobo mlad moški. Si vzame stol in se usede pred mano pred posteljo. Razkuštrani

mastni lasje mu polzijo po potnem deškem obrazu, ki bi lahko bil reklama za kak parfum. Nasloni se na naslonjalo in me nepremično gleda. Iz žepa si vzame cigareto in si jo prižge. Globoko vdahne. "Smrdiš stari," mi po nekaj globokih vdihih dahne v obraz. "Smrdiš kot kuga, izgledaš pa tako, da se te še s palico ne bi dotaknil, mater si nagravljen," si mirno otrese cigareto in se razgleda po sobi. Opazi, da je pred posteljo ogledalo, v katerem se srečata najina pogleda, "itak pa vse sam vidiš," se sijoče nasmehne, medtem ko v sobo prihajajo zvoki bližajoče se nevihte. Nenadoma je zaslišati globoko iz drobovja bloka žensko kričanje. Valovi kričanja se odbijajo s pospeški praznine, ki se nato trgajo po sobi kot izgubljeni naboji. Tuja bolečina in bližajoča se nevihta zatemnijo sobo. "To je moja banda, ne se bat," mi mirno položi na moje nepokretne misli prišlek. "Hodimo od bloka do bloka in čekiramo stanovanja. Ne iščemo nič posebnega", mi razloži s čikom med rumenimi prsti, "in če se ponudi prilika, jo izkoristimo, me razumeš?" me hladno pogleda s svojim pegastim obrazom, obsijanim z odsevom ogledala, v katerem se rišejo težki sivi oblaki. Hropeč, kot kak tjulenj na ledeni ploskvi, se obrnem proti njemu in se zazrem v njega, "Lep obraz imaš" mu rečem s slinastim glasom. Očitno navajen takih opazk vstane in se postavi pred ogledalo. Njegovo vitko telo se na ogled postavi. Z rokami ob bokih se nato sprehodi po sobi in je kot lepotec na modni pisti. Pri tem brca nametano nesnago po tleh in ropot njegove divje lepote se meša z ugašajočim ženskim ječanjem. "A ti ne misliš tega pospraviti, kako lahko tako živiš?" mi s skrbjo šarmerja oponese in se namesti nazaj na stol. "Bi, a se mi ne ljubi," mu odvrnem in se mu s trudnim nasmehom poskušam opravičiti za ves nered. "Pred tem sem bil računovodja," mi reče in mi vljudno ponudi cigareto. "A veš, da je za nastanek kompleksne družbe bilo potrebno prvo iznajti številke?" me izpod čela pogleda. »Prvi zapisi človeka niso poezija ali filozofija, ampak davčni registri," ves pameten nadaljuje, medtem ko po oknu začnejo naletavati prve debele dežne kaplje. Potrkavanje dežja je sčasoma vedno bolj gosto in soba vpija zvoke nevihte kot stara kuhinjska

krpa. "Računal sem tuja življenja in bil sem nekdo, ki je skrbel, da je kolesje naše družbe gladko teklo," in medtem ko mi vse to razlaga, zamišljeno zre skozi okno v razvijajočo se nevihto. Njegov odsev na okenskem steklu se prepleta z migajočimi vodnimi kapljami, ki popačijo njegov obraz v abstraktno sliko. "Vsa pravila, vsi zakoni, tega sedaj ni več. Sedaj je le svoboda, ki je neomejena," mi navdušeno s tlečo cigareto v ustih navrže lastno resnico. Hropenje ženskega glasu je utihnilo in slišati je bilo le besnenje nevihte ter zamolkle glasove pajdašev, ki si dajejo duška v na novo odkriti svobodi. Mojega nenavadnega obiskovalca izzovem z vprašanjem "Ali ni prav v omejitvi izvor svobode? Svobode, ki je dosegljiva za vse. Svobode, ki ni rezervirana samo za tiste z močjo," pri tem se krvavo odkašljam v umazani robec. Godrnjanje nevihte je tudi vedno bolj glasno. Ne meneč se za mene zopet vstane in prične odpirati že neštetokrat odprte omare ter predale. Ogleduje si borne preostanke mojega življenja, ki se kažejo v oblekah, spominkih s potovanj in s starih fotografij. "Ne vem, stari, kaj si misliš, a zame je pomembno le to, da sem sedaj brez omejitev. Ne jebem žive sile, kaj si drugi mislijo. Če jim kaj ne odgovarja, tudi prav, a kar mi pripada, si bom vzel na tak ali drugačen način." V tem trenutku modrovanja pride v sobo njegov pajdaš. Prvo, kar opazim na njem, je, da nosi zapestnico, ki sem jo kupil Katji za njeno prvo razstavo. Torej ji ni uspelo, trmoglavki ... In tiho zastočem, medtem ko se obiskovalca pomenkujta med sabo. "Kaj pa naj s tem naredimo?" po nekem času vpraša pajdaš in pokaže name. "Nič, pustimo ga v njegovi cenjeni svobodi," se zbadljivo zasmeji in odide iz sobe. Preden zapustita stanovanje, gre računovodja še na stranišče, njegov pajdaš pa s pasjo radovednostjo pregleduje kotičke mojega bivanja. "Kotliček te zajebava, ga je potrebno poštimat," mi v pozdrav navrže vitki tujec in smeje oddrvita po stopnicah.

Neža Kernel

Naravnost po levi

Tečem po levi ulici. Mrak se spušča na sivo mesto. Sence me lovijo in mi šepetajo, da ne bom pravočasno prispela. Vdih, izdih, vdih. Vdihi in izdihi so vedno hitrejši. Izmučena sem. Brez kondicije sopem na levo stran mesta. Moji lasje poskakujejo v spetem čopu. Z vsakim premikom se poskušajo izmuzniti iz elastike, ki jih je še zjutraj močno objemala. Pramen las se spusti čez moje levo oko in mi zabriše že tako mračno ulico. Hitro ga prestrežejo prsti leve roke in ga popravijo za uho. Na križišču se nimam časa ustaviti, čeprav gori rdeča. Zavijem levo in na svojem telesu začutim stroge avtomobilske luči, ki bi me v tem trenutku najraje ubile s svojim pogledom. Sredi križišča opazim, da sta se vezalki na mojem levem čevlju zrahljali in pričeli nevarno opletati po zraku. Pa ne že spet, pomislim. Počutim se kot otrok, ki mu nikakor ne uspe pravilno in dovolj močno zavezati vezalk ter bi najraje z ihto sezul oba čevlja in ju zalučal na prvo dvorišče. Moje srce neusmiljeno skače in sledi omahujoči torbi, ki jo nosim čez levo ramo. Upočasniti moram.

Pogled se mi ponovno ustavi na odvezani vezalki. Spomni me na strokovnjake zavezovanja čevljev. Ti na spletu menijo, da si večina nas, običajnih ljudi, zavezuje čevlje napačno, saj bi morali namesto »babjega vozla«, leva čez desno in še enkrat leva čez desno, narediti »ambulantnega«, leva čez desno in potem desna čez levo. Vendar, če so nas tako naučili starši, ti to pride v navado, za katero si z vso gotovostjo prepričan, da je najbolj učinkovita.

Zavezovanja čevljev me je naučila mama, ki seveda ni včlanjena v spletno zvezo strokovnjakov zavezovanja vezalk, saj ona vendar ve, kako se vsem stvarjem streže. Na primer, vedno, ko je prižgala televizijo in se je na ekranu prikazal naključen film, mi je rekla:

»Ta film sem že gledala, vem, kako se konča.«

Potem sem si nekoč želela shujšati nekaj kilogramov in sem dobila tole:

»Ločevalna dieta. Ločevalne diete se drži, ta je edina, ki je zares učinkovita.«

In pred vsem tem, ko sem bila še nebogljen deklica, je dejala:

»Če ni pločnika, moraš vedno hoditi po levi strani ceste. To drži kot pribito.«

Kljub temu da je bila na televiziji šele premiera filma in da sem se po prakticiranju ločevalne diete celo zredila ter je moja učiteljica v prvem razredu pojasnila, da moramo kot skupina vsi hoditi po desni strani ceste, je moja mama vedno imela prav. Gotovo ima prav tudi danes. Danes res ne smem zamuditi.

Še vedno tečem, sicer bolj počasi zaradi pomanjkanja sape, odvezanega čevlja in begajočih misli, vendar vztrajam. Pred mano se pojavi še eno križišče in ponovno stečem naravnost po levi, v stransko ulico. Za tisočinko sekunde pomislim, da mi nekdo sledi. Mrak se prevesi v temo. Ulice so skoraj prazne. Jaz pa le tečem in tečem. Vendar se ne morem znebiti občutka, da je nekdo za menoj. Premaga me radovednost, ki se počasi nagiba proti strahu. Previdno, vendar še vedno v teku, zasukam glavo in zgornji del trupa skrajno levo. Zagledam obris drobne postave, ostalo prikriva tema noči. V trenutku, ko se obrnem v smer gibanja, zaslišim zamolkel »bam«. Hip zatem začutim bolečino, ki se širi po levi strani telesa, vse od glave do peta. In zatem še »bum«. Padem vznak, še preden se zavem, da je »bam« in »bum« povzročil trk ob srečanju mojega telesa z ulično svetilko. Konec je, pomislim. Ustavila me je stara ulična svetilka. V oči mi stopijo solze. Ne vem, zakaj tečejo. Morda zaradi fizične bolečine, morda zaradi razočaranja, da bom kljub vsem naporom prepozna. Ležim na ledeno hladnem in od meglenih kapljic vlažnem pločniku ter strmim v nebo, na katerem ni zvezd, niti lune. Zdi se mi, kot da sta »bam« in »bum« povzročila, da so vsi nebesni pojavi izginili. Tema, hlad, vlaga, bolečina in razočaranje prežemajo moje ležeče telo, možgani v tem telesu pa so čisto drugje. Ponavljajo si le eno in isto misel: »Oprosti mama, danes ne bom mogla priti.«

Spomnim se na najin prepir pred sedmimi leti. Očitala sem ji, da neprestano dela in si sploh ne vzame časa za svoje bližnje. Ona pa me je nazaj zmerjala z navadno prodajalko dolgčasa, ki sploh ni primerna za karierni svet. Več tednov nisva govorili. Potem pa sem jo zagledala na otvoritvi njene fotografske razstave, ki sem se je udeležila po njenih številnih očitajočih in moralizirajočih sporočilih. Najprej sem se ji v množici uspešno izogibala, potem pa me je kar naenkrat zgrabila njena roka in me postavila pred snemalno ekipo, kjer mi je novinarka v obraz potisnila mikrofon:

»Komentirajte razstavo vaše mame. Kako se vam zdi, ste kaj ponosni nanjo?«
Še preden sem lahko zares dojela, kaj se dogaja, da stojim poleg svoje mame in da pod nobenim pogojem ne želim, da me kdo snema, mi je novinarka namenila vprašujoč pogled, češ »odgovori že, da lahko gremo naprej.« Meni pa je uspelo izdaviiti:

»Ja, ponosna sem nanjo,« in sramežljivo pogled uprla v tla. Nisem želela gledati v kamero in nisem želela gledati nervozne novinarke, še manj pa moje mame.

»O, veste, to pa je nekaj posebnega, da se je moja hči odzvala na dogodek, zadnje čase je sploh ni na spregled, ampak nič zato, kariera je na prvem mestu. To je pravi ključ do sreče,« ob tem pa je kameri ponudila očarljiv nasmeh.

Nisem razumela mamine igre, zakaj je to povedala pred kamero, saj ni imelo nobene veze z njeno razstavo, še manj pa z mojim delom v trgovini. Vendar mi ni preostalo drugega, kot da sem si še sama nadela masko »vse je več kot odlično,« sprejela dvoboj in ga bojevala z njo ali bolje rečeno proti njej:

»Res, moja kariera mi odlično uspeva. Hvala, mama, za vso tvojo podporo. Vendar pogledajte, kaj je ona danes ustvarila. Res sem hvaležna, da druga drugo navdihujeva in si stojiva ob strani.«

In potem sem jo objela čez rame. Vendar je dotik moje dolžine leve roke počival kakšen milimeter nad njenimi rameni, kot da bi objemala toploto njenega telesa in ne telesa samega. Tega kamera ni ujela. Ujela je le

podobo matere in hčere, ki se objeti prešerno smehljata potencialnim gledalcem.

Če bi me sedaj ujele kamere, kako ležim na tem ušivem pločniku, bi se brez zadržkov zastrmela vanje in povedala vse po resnici. Ničesar ne bi olepševala. Povedala bi, da sem navadna prodajalka čevljev, ki si jih še sama ne znam dobro zavezati in da sem danes morala ostati dlje v trgovini saj sem zapirala, vsota denarja v blagajni pa se nikakor ni želela ujemati z računi. Povedala bi, da hitim in zamujam. Zelo sem se trudila, da bi prišla pravočasno na mamino večerno praznovanje rojstnega dne v dom upokojencev, vendar mi ne bo uspelo. Morda je kriv podaljšan delovnik, morda je kriv odvezan čevelj, morda pa je kriva cestna svetilka.

Tedaj me iz mojih »mordajev« zdraami glas, ki prihaja z moje leve:

»Je to tvoja torba?«

Na drugi strani ceste zagledam tisto drobno postavo, dečka, ki šteje kakšnih sedem let in kaže na mojo torbo. Ne vem, kako je pristala na cesti. Očitno je bil trk zanjo še bolj usoden kot zame. Še dobro, da se ni znašla pod avtomobilskimi kolesi.

»Ja, moja je, « rečem dečku, se mu kar se da prisrčno nasmehnem in se že nameravam dvigniti nazaj v stoječi položaj, ko mi reče:

»Počakaj tam, ti jo jaz prinesem.«

En, dva, tri in že je pri meni. Ne razumem, kaj počne. Namesto, da bi mi dal torbo, se še sam uleže na pločnik poleg mene.

»Poglej, kako lepo je okrašen tale balkon, Supermana imajo. Gotovo pride k njim hitreje kot Božiček in tako bodo tisti otroci prej dobili darila kot jaz. To ni pravično.«

Ne razumem ga, o čem govori. Kakšen balkon neki? Okraski, lučke, Superman, Božiček?

»Kje? Nobenega takšnega balkona ne vidim,« mu iskreno odvrnem.

»Poglej, tam, na najini desni.«

Otrpnem. Desna. Kaj je že to? Brskam po spominu. Deček pa kar nadaljuje:

»Kaj imaš v torbi, težka je.«

»Darilo za mamo. Rojstni dan ima danes,« mu na kratko odgovorim, saj moje misli še vedno iščejo desno.

»Ti imaš mamo? Pa saj nisi več otrok,« mi presenečeno odgovori.

»Res je, odrasla sem, vendar moja mama je še vedno živa, v domu upokojencev živi,« mu skušam pojasniti.

»Ampak potem si tudi ti mama, če nisi več otrok,« mi pribije svojo ugotovitev. Zamislim se in razmišljam, kaj naj mu odgovorim. Kako naj pojasnim sedemletniku, da svet ni črno-bel in da sem odrasla, ampak nimam svojih otrok, torej nisem mama. Ampak, kje je ta balkon, o katerem pravi fant, še vedno ga ne vidim. Čutim, da je moje telo povsem hladno, saj že nekaj časa ležim na mrzlem pločniku. In kljub temu da nisem mama, se v trenutku v meni vzbudi materinski nagon:

»Pridi, vstati morava, če ne se bova prehladila.« in sama sebi zvenim kot moja mama, ampak tokrat morda upravičeno. Postavim se na noge in mu ponudim levo roko ter mu pomagam vstati. Takoj ko sva na nogah, pa že dobim nazaj udarec:

»Odvezan čevelj imaš, zavezati ga moraš, če ne boš padla,« mi reče s tonom, ki ga verjetno uporablja njegova mama.

Zdi se mi bizarno. Kot da bi se pogovarjali dve mami, ne pa jaz in deček. Sklonim se in si brez besed zavežem levi čevelj. Seveda, avtomatsko z »babjim« vozlom, kako pa drugače.

Deček izžareva nekakšno samozavest in samosvojost. Prime me za roko in počasi se odpraviva naprej po ulici. Kaj počne ta deček tukaj čisto sam in zakaj si je izbral mene za svojo družbo? Prispeva do križišča in dečkovo roko narahlo usmerim levo.

»Ne, tukaj morava desno,« mi odločno reče in me pogleda naravnost v oči. Njegove so rjave, otroške, polne življenja. Moje, pa verjetno negotove in prestrašene. Še pred nekaj trenutki hladno telo se nekoliko ogreje.

»Ne morem, levo moram. Tam je dom upokojencev. Mami bom nesla vsaj darilo, tudi če je zabave že konec.«

»Desno morava,« mirno, vendar vztrajno ponovi. Odkimam. Strah me je. Ne morem. Ne morem pustiti mame same v domu upokojencev. Nujno moram k njej. Ne zmorem tja, kamor me vabi deček.

»Prosim, rad bi ti pokazal tisti balkon z lučkami. Potem lahko greš do svoje mame.« Sedaj se njegove zenice razširijo ter moledujejo v prošnji in pričakovanju, hkrati pa v njih zagledam bežen odsev priprave na občutek razočaranja. Že drugič danes me njegov pogled presune. V trenutku me preslika v spomin:

»Prosim, prosim, samo tokrat,« se sedemletnica proseče zastrmi v mamine oči in se z obema rokama močno oklene njene dlani.

Mama pogleda na uro in odsotno odkima: »Ne, danes ne, morda jutri.«

Tokrat sem si predstavljal, da je ura kriva za vse. Kot da ura mami nikoli ne sporoči, da je čas za igro z mano, da je čas za sprehod z mano, da je čas za pogovor z mano, da je čas, da je tiho in me poslušaj.

Začutim, da moram sprejeti. »Prav,« odgovorim dečku, ta pa me v navalu navdušenja objame. Njegova gesta mi govori, da je moja odločitev pravilna.

Zavijeva na njegovo stran. Hodiva počasi, z roko v roki. Prileže se počasna hoja po napornem dnevu, teku »maratona« in padcu prizemljitve. Kljub realni počasnosti precej hitro prispeva do vhoda. Deček pozvoni na enega izmed zvoncev. Stisne me v prsni. Bitje srca se ponovno pospeši. Moji prsti na rokah živčno preprijemajo drug drugega. Spomnim se na moj pramen za ušesom. Potegnem elastiko, da se slap las vsuje po hrbtu. Ponovno jih poskušam zbrati in iz njih ustvariti novo kreacijo, ki bo podobna spodobnemu čopu, vendar se v istem hipu že odprejo vrata. Moji lasje bodo očitno ostali spuščeni. Izza vrat se prikažejo noge, obute v rjave copate.

»Pozdravljena, dobrodošla, pridita naprej,« me doseže starejši moški glas. Kaj počnem tukaj? Zakaj sem privolila v to? Moje telo se trese. Sedemletnik pa

me povleče na hodnik in že začne sezuvati čevlje. Posnemam ga. Ne spomnim se, ali v tej hiši veljajo takšna pravila ali morda takšna pravila veljajo v dečkovi hiši, vendar morda sedaj to ni pomembno. Odložim še plašč, torbo pa obdržim pri sebi.

»Ravno prav sta prišla, če bi pozvonila pet minut prej, me ne bi našla doma,« se pomirjujoče nasmehne in mi odmakne kuhinjski stol na njegovi desni. Verjetno to pomeni, naj se usedem. Moški v tišini pristavi vodo na štedilnik. Njegovi gibi so počasni in okorni. Deček se ozira po kuhinji, ki se nadaljuje v dnevno sobo:

»Poglej, tukaj je, našel sem ga, to je tisti balkon s pisanimi lučkami,« zakliče navdušeno in na stežaj odpre balkonska vrata na njegovi desni. Sledim mu. Saj sva vendar zato tukaj, da mi pokaže ta balkon, ki ga ležeča na cesti nisem videla. Moje črtaste nogavice se dotaknejo hladnih balkonskih ploščic. Piš vetra mi razmrši lase. Zagledam čudovit preplet rumenih in belih lučk, ki so ovite v balkonsko ograjo. Na levi stoji manjša božična smreka, ki jo krasijo lučke v rdeči barvi. Na drugi strani balkona zagledam Supermana, ki v rokah drži darilo. Spomnim se na dečkove besede, da Superman gotovo prinese darila prej kot Božiček. Še nikoli nisem slišala, da bi Superman nosil darila. Iz zamaknjenosti občudovanja me zdrami zgubana roka moškega, ki se narahlo dotakne moje rame:

»Izvoli, prinesel sem ti čaj, jabolko in cimet.« Hvaležno sprejemem vročo skodelico, se rahlo nasmehnem in vdihnem omamen vonj zime, praznikov in doma. Kljub hladu, ki me obdaja, me preplavi občutek topline in umirjenosti. Ta čaj me je pričakal pod smrečico na moje sedmo božično jutro. Od takrat je moj najljubši. Zavem se prizora, v katerega sem postavljena. Sredi zime stojim bosa na balkonu. Na moji levi je smrečica. V tišini srkam čaj s precej poznanim, starejšim moškim z rjavimi copati, ki stoji na moji drugi strani in opazujem neznanega dečka, ki se pogovarja z »lučkastim« Supermanom. Moja leva stran ne razume, kaj se dogaja. Počasi pa se prebujata druga stran. Čutim jo. Vem, da ji je ime desna, vendar mi jo je težko tako poimenovati. Še

preden jo lahko začutim v vsej njeni veličini, me nase opozori spet leva, ki ne želi biti zapostavljena in me spomni na težo torbe, ki še vedno počiva na levi rami. Za trenutek odložim skodelico na okensko polico in iz torbe vzamem lično zaviti paket, ki je bil namenjen moji mami. Pogledam paket in pogledam moškega. Iztegnem roke in mu ga podam. Moški me presenečeno pogleda. Nekoliko oklevajoče premeri darilo, mene in potem spet darilo. Sprejme ga. Previdno odvijte rdeč darilni papir in se zastrmi v veliko namizno digitalno radio uro. Njegove oči se zasvetijo in z iskrenostjo v glasu reče: »Hvala. Vedno sem si želel, da bi lahko prevrtil čas nazaj in nekaj naredil drugače, vendar sem zdaj star in vsaka moja ura šteje.« Oči se mu za spoznanje orosijo in se umakne v dnevno sobo, jaz pa izpijem še zadnje požirke čaja.

»Pridi, greva, dovolj sva videla,« rečem dečku, ki še vedno prepričuje Supermana, da bi prinesel darila tudi v njegov dom. Brez ugovaranja mi sledi. Na hodniku si oblečem plašč, deček pa bundo.

»Prosim, pomagaj mi zavezati čevlje, ne gre mi,« potoži deček.

Sklonim se in mu pomagam. Leva čez desno in leva čez desno. Ne, ne, ne gre tako, se opomnim. Razdrem že narejen vozel in začnem še enkrat.

»Hm ... ali tudi ti ne znaš zavezati čevljev?« se presenečeno odzove deček.

»Seveda znam,« mu odvrnem, »ampak zavezala ti jih bom drugače. Zavezala ti jih bom tako, da se vezalke še dolgo ne bodo odvezale, če jih seveda ne boš ti.«

In poskusim še enkrat: najprej leva čez desno in potem desna čez levo. Moji prsti se lomijo, saj to početje ni najbolj enostavno. Zdi se mi nekako nenaravno, zahtevno, vendar hkrati neverjetno osvobajajoče. Na enak način zavežem še dečkov drugi čevelj in še svoja dva. Levega sveta je konec. Vidim obe, levo in desno, desno in levo. Nasprotni sta si, a dopolnjujoči, večkrat favorizirani, pa vendar enakovredni.

Moški se nama pridruži na hodniku. V levi roki drži veliko čokolado, na kateri je narisana Superman, v desni pa tanek paketek, zaviti v zlato barvo.

Čokolado izroči dečku in dejanje pospremi z besedami hvaležnosti: »Hvala ti, za vse. Pridita še kdaj.«

Dečku se od navdušenja obarva obraz v prijetno rožnato: » Hvala, hvala, vedel sem, da Superman pride prej kot Božiček!« in si z navdušenjem ogleduje to posebno čokolado.

Jaz dobim zlat paket. Pogledam moškega, tokrat naravnost v oči. Nasmehnem se in mu s tem želim izreči svoj »hvala«. Mislim, da je razumel. Nazaj mi z rahločutno pozornostjo pomežikne z obema očesoma, kot bi hotel reči »v redu je, ni za kaj, malenkost, drugič še«. Darila ne dam v torbo, temveč ga trdno držim v svoji desnici. Ne morem ga še odpreti. Ne vem, kaj se skriva v njem, malce me je strah. Pomahava moškemu v pozdrav in za seboj zapreva vrata.

Stojiva na pragu. Ne morem odtegniti pogleda z darila. Prevevata me mešanica tesnobe in radovednosti, ki se borita, katera izmed njiju bo prevzela vodstvo. Opazim, da je papir bolj na hitro zavit in zlepljen skupaj, kar malce poveča tesnobo, vendar ne odbije moje radovednosti. Odločim se za dejanje. Previdno odlepim koščke lepilnega traku, razgrnem papir in prikaže se uokvirjena fotografija. Zgledam sedemletno deklico. Na njeni levi strani stoji njena mama, na desni pa njen oče. Smehljajo se v kamero, medtem ko na božično jutro pijejo jabolčno-cimetov čaj. Videti so srečni. V oči mi privrejo solze ganjenosti s pridihom nostalgije. Pogledam proti dečku, vendar ga ni več. Odšel je. Danes sem našla desno. Mamo lahko obiščem jutri.

Urška Vesel

Z druge perspektive

Po obsežnem hribovitem terenu mestoma v gozd posveti kanček intenzivne rumene svetlobe. Drevesa so brez listov in vej, suha in mrtva. Debelejša so od največjih sekvoj in tako visoka, da ni videti vrhov. Na vsake toliko se upognejo zdaj v eno, zdaj v drugo smer, včasih pa se z lepega podrejo na tla. Po zraku se vije mešanica nečesa gnijočega, preperelega in kovinskega. Zatoхло je. Povsod, kamor seže pogled, so področja krušljive kamnine, ki so tako voluminozna, da je možno skozi njih ustvariti prehod. Tukaj ni modre ali zelene. Vse je v odtenkih rjave in rdeče. Rjava je barva dreves, tal in kamnin. Rdeča prekriva skladovnice strjene lave, ki zaudarja po železu. Včasih se pojavi nov izbruh in lava je topla in tekoča, skoraj prijetna, vendar hitro postane spet hladna in trda.

Skabeje so postale del vsakdana. Vedno več jih je. Premikajo se grozno počasi in tako so velike, da jim ne moreš pogledati v oči, tudi če bi jih imele. Če splezaš visoko na drevo, jih zagledaš že od daleč. Tudi one so rjave in hrapave, tako kot vse ostalo. Namesto obraza je rilec in namesto oči so klešče. Imajo osem debelih nog, ki rastejo iz okroglega zamaščenega telesa in iz katerih molijo dolge debele dlake. Premikajo se kot želve, namesto v vodi pa rijejo po zemlji, tja odlagajo svoja jajca, iz katerih se vsak dan izvalijo nove ličinke. Tako močno zaudarjajo, da je možno predvideti, da prihajajo, še preden se začnejo tresti tla in se sproži silovit vihar. Takšni orkani trajajo tudi po več ur, preden se skabeje odločijo odpočiti. Za seboj pustijo razdejanje, nastajajo pa nova področja prerite zemlje z globokimi rovi in svežimi izbruhi lave.

Tudi vreme ni več predvidljivo kot včasih. Neurja se pojavljajo vedno pogosteje in vedno hujša so. Kot bi se na zemljo razlila vsebina velikanskega

vrča vode, vsa naenkrat. Deroča voda podira skladovnice kamnin in odnaša koščke na vse strani. Dežne kaplje so sprva redke, nato pa se zgostijo in naposled spremenijo v nekakšno peno, ki prekrije ogromna področja zemlje. Zasmrdi po strupenem. Na vsake toliko se popolnoma stemni in nato spet zbistri. Drevesa se podirajo na tla in celo kakšno skabejo odnese v neznano. Proti koncu naliva dežne kaplje ponovno postajajo bolj redke, za trenutek nastane poplava, ki nato spet izgine. Teren ostane vlažen, ravnejši, drevesa se počasi postavijo pokonci. Skoraj ni videti, da bi se kaj zgodilo, le vonj po strupenem ostaja in opozarja na nekaj čudnega.

Nihče več se ne spomni, a skupna zavest o idilični dobi, ko nas je bilo še na milijone in smo bile zares svobodne, ostaja, čeprav se včasih zdi le kot pravljica, ki jo starši povedo otrokom za lahko noč. Nič več ni naravno kot včasih. Če se znajdeš na nepravem mestu in je vsrkaš dovolj, te hitro pokonča strupena substanca, ki skozi razpoke v zemlji vstopa na površino. Tako je večina že izgubljenih. Tiste pa, ki smo zaenkrat še žive, ne moremo zares živeti. Naša presnova je komaj še zadostna, nekatere izmed nas začenjajo razpadati pri živem telesu. Najhujše pa je, da so nam vzeli naše poslanstvo, naš razlog zakaj obstajamo. Sterilne smo.

Stiskamo se skupaj, druga ob drugi, medtem ko se počasi premikamo naprej. Vedno vse delamo skupaj. Če gre ena v določeno smer, gre tudi druga. Če ena misli nekaj, misli to tudi druga. Kot bi bilo vse določeno že vnaprej.

Preko špranj neskončnih skladovnic se naša telesa počasi ženejo dalje in skladovnice zdržijo težo brez problema. Težje je na prostem. Veter nas včasih odnese čisto na začetno točko. In treba je poskusiti znova, pa čeprav stokrat. Vztrajati, ne da bi razmišljal zakaj.

Pazi! Pokanja smo že navajene, a vsakič znova se ob zvoku zdrznejo telesa. Tam nekje zadaj je strup spet zahteval svoje žrtve. Zadnja vrsta se je prisiljena ločiti od ostalih. Verjetno so izgubljene za vedno. Me pa nadaljujemo svojo pot v pol manjšem številu.

Zastane nam dih. Kdo je tam? Svetloba se odbija od njihovih pravilnih svetlečih telesc in mestoma zasenči njihove popolne poteze. Večje so od nas in lepše, vendar nekako bolj plastične. Plešejo in se hihitajo, tako kot smo se včasih me. Vsak trenutek jih je več. Preplavile so gromozanske površine zemlje. Plezajo po drevesih in se skrivajo po skladovnicah, nekatere pa so tako drzne, da priplešejo celo na skabeje. Niso nas opazile, preveč uživajo. Razširijo se kar čez ostanke naših gnijočih trupel, ne da bi pogledale na koga so stopile.

Ne vemo, ali bi se skrile ali bi nadaljevale pot. Tega nismo pričakovale. Ta čudna, sprevržena bitja nas strašijo v dno duše. To vendar ni normalno, to ni naravno! Od kje jim vsa ta moč, iz katere črpajo zdravje, da lahko živijo v tako groznih okoliščinah? Kako so lahko tako brezbrizne, da jim je vseeno za vso to žalost, ki se dogaja na tem svetu? In kakšne vendar so, to sploh ni več naša vrsta! To so navadne kopije!

»Če mislite, da vas ne slišimo, se motite.«

Spogledamo se. Očitno res nismo šepetale tako po tiho.

»Prosimo, da se odstranite z naše zemlje,« nadaljujejo odločno, vendar na trenutke njihov glas rahlo zatrepeta. Je možno, da se nas bojijo?

»Vaše zemlje? Mi smo vendar na tej zemlji že generacije!« odvrnemo z globokim ogorčenjem.

Spogledajo se, rahlo zmedene. »Nobena od nas se ne spomni, da bi bil tukaj kdo pred nami. Se katera od vas spomni?«

»No, ne, ampak pravijo ...« ugriznemo se v jezik. Da vsak vendar ve, kako je bilo včasih, se ta trenutek ne zdi ravno najboljši argument.

Samo gledajo nas. Na milijone popolnih teles obrnjenih proti nam. Verjetno se jim gnusimo. Počasi se vrnejo v svoj ritem, vrtijo se in vrtijo dokler niso že čisto blizu nas. Njihov pogled je ves čas uprt v naša borna telesa. Morda se jim zasmilimo, ko nas povabijo k svojemu plesu.

»Pridite, pridite,« vzklikajo, ko njihovi glasovi odmevajo daleč naokrog.

»Kaj ne vidite, da ne moremo?«

Debelo nas pogledajo. V tišini nadaljujejo s svojim plesom in se sprašujejo zakaj.

»Kakor hočete. Če vidite kozarec vedno napol prazen, je to vaša krivda!« veselo žlobudrajo, odločene, da se z nami in našim kompliciranjem ne bodo več ubadale.

Kaj takega! Naše prijateljice umirajo vsako sekundo in vse po vrsti smo ostale brez smisla ... Kako je lahko to naša krivda?

»Kaj ne vidite, da je vendar povsod polno strupa!« uspemo spraviti skupaj v divjem besu.

»Kakšnega strupa?« povsem mirno odplešejo dalje, mislijo pa si, da je edini strup, tisti v naših glavah.

Medtem ko plesalke nadaljujejo svojo pot in se širijo na nova prostranstva, razmišljajo. Kaj neki so ta uboga bitja? So to samo slabša verzija nas samih? So to tiste, neprilagojene, o katerih kroži stara legenda? Ne vedo, ali bi jih prezirale ali pomilovale, vsekakor pa jim niso všeč. Kako si drznejo robantiti po njihovi zemlji in čez njih same!

Ne morejo si kaj, a jih ne razumejo. Kje je problem? Primerna podlaga, dovolj prostora, primerna kislost okolja, ravno prava temperatura ... idealni pogoji za življenje! Ne razumejo, zakaj se ne nehajo smiliti samim sebi in kaj naredijo. Saj vendar vsak otrok ve, da se vse da, če se hoče. Kjer je volja, je tudi moč! Ne razumejo, zakaj le posedajo na miru in ne opravljajo svojega poslanstva. Kje je vendar smisel, če ni v ohranjanju svoje vrste? Saj bodo vendar izumrle, ali to hočejo?! Ne razumejo jih, ker one vedo, zakaj se živi. One vedo, da je potrebno prenašati svoje gene naprej in niti ne pomislijo, da obstaja kaj drugega kot to.

A kaj bi se sekirale, ko jim gre pa tako zelo dobro. Iz dneva v dan jih je več in so vedno močnejše. Skupaj rastejo. Vsako sekundo nastajajo nove, a ne morejo si kaj, da ne bi opazile, da je njihovo število v obratnem sorazmerju z neprilagojenimi. Hkrati opažajo, da je zemlja vedno bolj mehka in vlažna, več je izbruhov lave in gozdovi se spreminjajo v jase, ko drevesa izpadajo

drugo za drugim. Skabej ni več na spregled in večjih orkanov že dolgo niso imeli.

O, pogledjte, spet to izumirajoče ljudstvo nesrečnic, si mislijo kopije, ko naletijo na kolonijo staroselk.

»Kaj se dogaja z vami? Ne izgledate ravno najbolje ...« ogorčene izjavijo kopije, ko se jim približajo, še preden bi lahko dobro premislile, kako bo zvenelo. Pogled je srhljiv. Njihovo število je popolnoma zdesetkano in tiste, ki so še tam, se ne premikajo več. Njihov ples je zaključen, vse kar premorejo, je le še bežna tresavica.

»Nee mooreemoo veeč ...« je edino, kar še lahko rečejo.

»Kaj je narobe, vam lahko kako pomagamo?«

»Imatee zdraaviloo?«

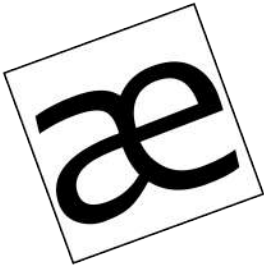
Spogledajo se. Kakšno zdravilo neki? Potem pa se hitro spomnijo, da so že zadnjič govorile o nekem strupu. A kako naj pozdravijo nekaj, kar ne obstaja? Kako jim lahko pomagajo, če ne vedo, zakaj propadajo?

Iz zamišljenosti jih naenkrat predramijo očitajoči glasovi, ki so tokrat bolj odločni, kot prej. Staroselke se napihujejo, ko kričijo: »Ve ste krive! Odkar ste tukaj, nas je vedno manj in vedno slabše nam gre! Ve ste nas ugonobile!« Napihnjene so že kot kakšni mehurčki. Popolnoma pobledijo. Zasliši se pok, pok, pok, ko mehurčki izginjajo drug za drugim in za sabo pustijo le zdrizasto tekočino, ki za trenutek še gomazi, nato pa še ta preneha.

Kopije otrpnejo. So res one krive? So res uničile sozemljanke? Saj vendar samo živijo. Morda res ni prostora za vse na tem svetu, pa vendar niso bile one tiste, ki so zlivale strup na njihova telesa. Je njihova krivda, če znajo uspevati na tem svetu in one ne? Bi one naredile kaj drugače na njihovem mestu?

Odločijo se odplesati naprej. Zdaj imajo še več prostora, zdaj je njihov ves svet. Delijo se in delijo, dokler jih ni vsa zemlja polna. Plešejo in plešejo, dokler iz zemljinih razpok ne začne pronicati nov strup, strup, ki je toksičen tudi za njih in jim počasi ni več do plesa. Seveda, veterinar je predpisal drug

antibiotik. Premikajo se le s težavo, komaj presnavljajo, predvsem pa začnejo izgubljati svojo rodovitno sposobnost. Tako kot nekdanje staroselke izgubijo tudi svoj smisel življenja. Včasih se ne da vse, pa če se še tako hoče. Njihova vrsta bo izumrla, druge bodo vzcvetele. Koža si bo počasi opomogla, dlaka bo zrasla in rane zaradi garij se bodo zacelile. Spremembe so samo spremembe, dobre in slabe, odvisno od perspektive. Ne glede na njih, zemlja ostaja tu. Z eno ali drugo vrsto na sebi.

NEBULÆ – revija za sodobno književnost

Letnik XII, številka 1 (februar 2023)

ISSN 2738-5949

Revija deluje pod licenco creative commons.

Glavna in odgovorna urednica:

Nina Kremžar

Uredništvo za poezijo:

Veronika Šoster

Uredništvo za prozo:

Alex Kama Devetak

Zarja Vršič

Strokovna sodelavka – lektorica:

Zala Vidic

Oblikovanje, prelom in naslovnica:

Alex Kama Devetak

Nina Kremžar